

Lisää kierroksia!

Paikallinen kehittämisstrategia 2014–2020

Karkkila Lohja Salo Vihti

Ykkösakseli ry

Jätetty MMM:öön 9.6.2014

Sisällysluettelo

1.	STRATEGIAN KOHDEALUEEN KUVAUS	1
1.1	<i>Kuvaus alueesta</i>	1
1.2	<i>Väestö</i>	2
1.3	<i>Työpaikat ja koulutus</i>	3
1.4	<i>Yritys- ja yhdistystoiminta</i>	3
2.	MENNEEN KAUDEN TULOKSET	4
3.	ANALYYSI KEHITTÄMISTARPEISTA JA MAHDOLLISUUKSISTA	
	VAHVUUDET, HEIKKOUDET, MAHDOLLISUUDET JA UHAT ALUEEN LEADER-TOIMINNAN KANNALTA	6
4.	STRATEGIAN KUVAUS, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	7
4.1	<i>Painopisteet, niiden tavoitteet ja toimenpiteet</i>	9
A.	<i>Vahvistuva paikallisuus</i>	9
B.	<i>Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä</i>	10
C.	<i>Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yrittäjyys</i>	11
4.2	<i>Tulostavoitteet</i>	11
5.	KAUPUNKIALUEIDEN PAIKALLINEN KEHITTÄMINEN	11
6.	STRATEGIAN VALMISTELUPROSESSI	12
7.	YHTEENSOVITTAMINEN JA ELY-YHTEISTYÖ	12
8.	TOIMINTASUUNNITELMA	13
8.1	<i>Verkostojen hyödyntäminen ja yhteistyö</i>	13
8.2	<i>Tiedottaminen, aktivointi ja hankeneuvonta</i>	15
8.3	<i>Alueen toimijoiden oppimissuunnitelma</i>	16
8.4	<i>Ykkösakselin omat hankkeet</i>	16
8.5	<i>Hankkeiden valmistelu ja valinta</i>	16
9.	STRATEGIAN HALLINNON JA SEURANNAN JÄRJESTÄMINEN	17
9.1	<i>Yhdistyksen jäsenet, hallitus ja henkilökunta</i>	17
9.2	<i>Ykkösakselin toimintatapa ja kyky hoitaa julkista rahoitusta</i>	18
9.3	<i>Toiminnan ja strategian toteutumisen seuranta</i>	18
10.	STRATEGIAN RAHOITUSSUUNNITELMA	19
	Liiteluettelo	21
Liite 1	<i>Ykkösakselin maaseutu- ja kaupunkialueet</i>	22
Liite 2	<i>Alustava tieto Tuumasta Teoiksi -paikallisen kehittämisohjelman määrällisten tavoitteiden toteutumisesta ohjelmakauden 2007–2013</i>	24
Liite 3	<i>Tulosindikaattorit ja -tavoitteet painopisteittäin</i>	25
Liite 4	<i>Strategian valmisteluprosessi</i>	26
Liite 5	<i>Luonnos Uudenmaan Ely-keskuksen ja Uudenmaan alueella toimivien Leader-toimintaryhmien kumppanuussopimukseksi rahoituskaudelle 2014–2020</i>	28
Liite 6	<i>Luonnos Varsinais-Suomen Ely-keskuksen ja Varsinais-Suomen alueella toimivien Leader-toimintaryhmien kumppanuussopimukseksi rahoituskaudelle 2014–2020</i>	31
Liite 7	<i>Ykkösakselin viestintäsuunnitelma</i>	35
Liite 8	<i>Hankkeiden valintakriteerit</i>	39
Liite 9	<i>Ykkösakseli ry:n säännöt ja yhdistysrekisteriote</i>	40
Liite 10	<i>Hallituksen kokoonpano</i>	47
Liite 11	<i>Kuntien sitoumukset</i>	48

1. Strategian kohdealueen kuvaus

Ykkösakselin toiminta-alue kuuluu osittain Uudenmaan, osittain Varsinais-Suomen maakuntaan. Kuntien määrä toiminta-alueella on kuntaliitosten myötä pienentynyt edelliseltä ohjelmakaudelta 14:sta neljään. Kuntaliitoksia alueella on tehty useita (Taulukko 1). Uuteenmaahan kuuluvat Karkkila, Vihti sekä Lohja. Salo kuuluu Varsinais-Suomeen. Ohjelmakaudella 2007–2013 Salon Särkisalo kuului I samma båt – Samassa veneessä rf ry:n alueeseen ja Kuusjoki Varsinais-Suomen Jokivarsikumppaneille. Ykkösakselin toiminta-alue laajenee ohjelmakaudella 2014–2020 kattamaan koko Salon kaupungin sekä Lohjan, Salon ja Vihdin keskusta-alueet. Alueen kartta sekä maaseutu-kaupunki jako perusteluineen on esitetty liitteessä 1. Alue rajoittuu etelässä Suomenlahteen ja pohjoisessa Salpausselkään kuuluvaan Tammelan ylänköön. Itäisin kunta on Vihti ja läntisin alue Salon Halikko.

Taulukko 1: Kuntaliitokset toiminta-alueella

Vuosi ja uusi nimi	Yhdistetyt kunnat
2013 Lohja	Lohja, Karjalohja, Nummi-Pusula
2009 Lohja	Lohja, Sammatti
2009 Salo	Salo, Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Suomusjärvi, Särkisalo
1981 Nummi-Pusula	Nummi, Pusula
1969 Karkkila	Karkkila, Uudenmaan Pyhäjärvi
1967 Halikko	Halikko, Angelnieniemi
1967 Salo	Salo, Uskela

Monista kuntaliitoksista johtuen alueen yhteisöllisyys on vasta kehittymässä. Helsingin ja Turun seudun tiivistyessä on Salon ja Lohjan alueen tärkeää löytää keskinäisiä yhteistyömuotoja yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi ja alueen vetovoiman kasvattamiseksi. Yhteisöllisyyden kehittyminen toteutuu parhaiten paikallisuutta kehittämällä.

1.1 Kuvaus alueesta

Ykkösakseli toimii laajalla ja luonnonolosuhteiltaan monimuotoisella alueella. Järvet ja jokilaaksot ovat maisemassa tyypillinen piirre, mikä on osaltaan vaikuttanut alueen suosioon vapaa-ajanvietto- ja virkistyspaikkana. Seudulla ovat niin Uudenmaan suurimmat järvet, Lohjanjärvi ja Hiidenvesi, kuin useita jokia, muun muassa Halikonjoki, Karjaanjoki, Kiskonjoki, Perniönjoki ja Salon-Uskelanjoki. Salo rajoittuu Saaristomereen. Alueella on myös runsaasti pieniä järviä ja lampia. Arvokkaimpia maisema-alueita ovat Nummenjoen-Pusulanjoen viljelylaakso sekä Halikonjoen ja Uskelanjoen joki-laaksot, jotka kuuluvat ympäristöministeriön määrittämiin arvokkaisiin maisema-alueisiin. Alue on myös korkeuseroiltaan vaihtelevaa: toisaalla on laajoja alankoja, toisaalta Uudenmaan korkein kohta Loukkumäki sijaitsee Karkkilassa ja Varsinais-Suomen korkein kohta Särämäki Salon Kiikalassa. Toiminta-alueella luonnehtivat kalliomaisemat.

Alueella on niin valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä kuin maakunnallisesti ja paikallisesti merkityksellisiä perinneympäristöjäkin. Myös historiallisia kohteita, kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ja muistomerkkejä on runsaasti.

Nykyisin asutus on keskittynyt alueen länsiosissa Salon keskustaan ja sen läheisiin taajamiin. Itäosissa asutus on keskittynyt Vihdin Nummelan ja Lohjan väliselle harjulle sekä pohjoisempaan sijaitseviin Vihdin kirkonkylään ja Karkkilan keskustaajamaan. Alueella sijaitsee lukuisia pieniä vanhoja kirkonkylä ja kyläkeskuksia.

Valtateiden varsilta on hyvät kulkuyhteydet pääkaupunkiseudulle ja Turkuun. Tärkeimmät liikenneväylät ovat E18-tie, 110- ja kakkostiet sekä Hanko-Hyvinkää (Porvoo) -tie. Helsingin ja Turun lentokentät ovat vain lyhyen matkan päässä ja seudulla on myös pari pientä kenttää. Satamia sijaitsee Helsingissä ja Turussa, myös Inkoon ja Hangon satamia hyödynnetään. Rantarata halkoo aluetta. Hyvät kulkuyhteydet asutuskeskuksista mahdollistavat työssäkäynnin alueen ulkopuolella. Helsingin ja Turun palvelut ja koulutustarjonta ovat alueen asukkaiden hyödynnettävissä. Isojen kaupunkien läheisyys tarjoaa muun muassa laajat markkina-alueet yrityksille sekä mahdollisuuden asua maaseudulla monipuolisen ja arvokkaan kulttuuri- ja luonnonympäristön keskellä.

1.2 Väestö

Yhdistyksen alueella sijaitsevilla kunnissa on yhteensä reilut 140 000 asukasta (Taulukko 2). Asukasmäärältään suurin kunta on Salon kaupunki noin 55 000 asukkaalla. Lohjan asukasluku on noin 48 000 asukasta ja Vihdin miltei 30 000. Karkkilan kaupungin asukasmäärä on hieman alle 10 000 asukasta. Toiminta-alue jakautuu maaseutualueisiin (noin 122 700 asukasta) ja kaupunkialueisiin (noin 17 500 asukasta). (Liite 1)

Lohjalla ja Vihdissä pääkaupunkiseudun ja Salossa Turun läheisyys luo muuttopainetta alueelle ja lisää tonttikysyntää myös haja-asutusalueella ja kylissä.

Lomakaudella ja viikonloppuisin alueen asukasmäärä paikoin moninkertaistuu, koska vapaa-ajan-asutusta alueella on runsaasti. Vuonna 2013 Lohja oli neljänneksi ja Salo kahdeksanneksi mökki-valtaisinta kuntaa. Vapaa-ajanasuntoja alueella on noin 19 200, joista iso osa kakkosasuntoja. Suurin osa vapaa-ajanasukkaista tulee lähialueiden kaupungeista. Osa-aikaiset asukkaat ovat kasvava kehittäjäpotentiaali ja palveluiden käyttäjäryhmä, koska vapaa-ajanasunnolla vietetään entistä suurempi osa vuodesta. Väestön ikääntyessä aktiivisia eläkepäiviä vietetään maaseudulla yhä pidempiä aikoja.

Työttömyysaste Ykkösakselin toiminta-alueella sijaitsevilla kunnissa on korkeampi kuin valtakunnassa keskimäärin. Matalin työttömyysaste on Vihdissä, kun taas korkein työttömyysaste on Salossa, joka ongelmiansa takia ylittää selvästi Suomen keskiarvon (Taulukko 2).

Taulukko 2: Asukkaiden, kesämökkien ja työllisen työvoiman määrä sekä työttömyysaste ja eläkeläisten osuus väestöstä.

Kaupunki/ kunta	Asukkaita 1)	Kaupunki- alueiden asukkaat 2)	Kesämökkien lukumäärä 3)	Työllisen työ- voiman määrä 4)	Työttömyys- aste, % 5)	Eläkeläisiä, % 4)
<i>Karkkila</i>	9 077	0	954	3 937	12,5	26,5
<i>Lohja</i>	47 755	4 434	8 414	21 201	11,4	23,7
<i>Salo</i>	54 458	13 061	7 241	21 297	16,4	26,7
<i>Vihti</i>	28 982	0	2 616	13 594	9,5	18,4
Koko alue	140 272	17 495	19 225	60 029	13,0	23,9
<i>Koko maa</i>	<i>5 455 608</i>		<i>499 000</i>	<i>2 339 904</i>	<i>8,8</i>	<i>24,2</i>

Lähde: 1) Väestötietojärjestelmä 28.2.2014, 2) Salon ja Lohjan kaupungit, kaupunkirajauksen mukaan. 3) SVT: Rakennukset ja kesämökit 31.12.2013, 4) Tilastokeskus/kuntatiedot 31.12.2012 5) Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY:n työllisyyskatsaukset 1/2014

Väkimäärä kasvaa alueen kunnissa Saloa lukuun ottamatta. Väestön kasvu ja väestön ikääntyminen aiheuttavat haasteita palveluiden tuotantoon. Vanhusten kotona asumisen tukemiseen liittyy etenkin haja-asutusalueilla etäisyyksistä johtuvia vaikeuksia enemmän kuin kaupunkimaisella alueella. Pyrimmekin löytämään uusia ratkaisuja, joiden avulla voidaan hyödyntää paikallisia toimijoita,

organisoida kunnallisia palveluja entistä taloudellisemmin ja lisätä kunnallisten ja paikallisten toimijoiden yhteistyötä.

1.3 Työpaikat ja koulutus

Ykkösakselin toiminta-alueelle on tyypillistä pendelöinti töihin. Itäosan kunnista ja Salon itäosista sukkuloidaan pääkaupunkiseudulle, länsiosista Turun seudulle.

Alkutuotannon osuus työpaikoista on Ykkösakselin alueella sijaitsevilla kunnissa Saloa lukuun ottamatta alle valtakunnan keskiarvon (Taulukko 3). Kuten muuallakin maassa, maatalojen määrä vähenee, tilakoot kasvavat ja yhä useampi tiloista harjoittaa muita elinkeinoja maatalouden ohella. Viljanviljely on alueen tilojen tuotantosuunnista tärkein, myös sokerijuurikkaan tuotanto on edelleen merkittävää. Alueen ilmasto luo suotuisat olosuhteet puutarha- ja hedelmänviljelylle. Hevostaloudesta on tullut alueella kasvava ala.

Jalostuksen osuus työpaikoista on koko alueella valtakunnan tason yläpuolella. Merkittävimpiä jalostustuotannon aloja ovat metalli-, puu-, rakennusaine- ja muoviteollisuus sekä tieto- ja viestintätekniikka-ala. Palveluissa työpaikkoja on vähemmän kuin koko maassa.

Taulukko 3: Eri toimialojen työpaikkojen osuus kaikista työpaikoista ja vähintään ko. koulutusasteen suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä.

Kaupunki/ kunta	Alkutuotanto, %	Jalostus, %	Palvelut, %	Keskiasteen tutkinto, %	Korkea-asteen tutkinto, %
Karkkila	2,2	44,9	51,2	59,7	19,2
Lohja	2,6	27,3	68,5	68,5	25,5
Salo	4,9	36,9	56,8	56,8	24,4
Vihti	3,0	25,7	68,8	68,3	29,9
Koko alue/ka	3,7	32,5	62,1	64,5	25,6
Koko maa	3,5	22,1	73,1	67,7	28,2
<i>Lähde: Tilastokeskus/kuntatiedot, tilanne 31.12.2011, tiedot tutkinnoista Tilastokeskus/kuntatiedot 31.12.2012</i>					

Vihtiä lukuun ottamatta koulutustaso on Ykkösakselin alueella sijaitsevilla kunnissa alhaisempi kuin Suomessa keskimäärin. Erityisenä ongelmana ovat ne nuoret, jotka jäävät peruskoulun tai yo-tutkinnon suorittamaan vaille koulutusta.

Korkeakoulutusta järjestävät Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulun Salon toimipiste sekä Laurea-ammattikorkeakoulun Lohjan toimipiste. Helsingin ja Turun korkeakoulut, kuten Helsingin yliopisto, Turun yliopisto, Aalto-yliopisto ja Åbo Akademi, tarjoavat korkeakoulupaikkoja ihan alueen tuntumassa. Alueella ammatillista koulutusta antavat Salon seudun ammattiopisto, Salon seudun aikuisopisto, Luksia (Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä), Kisakallion urheiluopisto, Kanneljärven opisto ja Sammatissa toimiva Työtehoseuran toimipiste. Alueella toimivat myös Hiiden opisto, Salon kansalaisopisto ja Karkkilan työväenopisto sekä Muurlan kansanopisto.

1.4 Yritys- ja yhdistystoiminta

Ykkösakselin alueen kunnissa yritystoiminta on vilkasta ja asukkailla on kiinnostusta yritystoimintaa kohtaan. Yritystoiminnan haasteet liittyvät usein siihen, että moni yrittäjästä lähenee eläkeikää ja tarvitsee yritykselleen jatkajan – jatkajia ei vain aina tunnu löytyvän. Yrittäjäksi ryhtymistä saatetaan pelätä, sillä palkkatyö on alueella tuttu ja turvallisemmaksi koettu toimeentulon malli, ja sitä on ollut myös kohtuullisesti saatavilla. Alueen sisällä on merkittäviä eroja pienyritysten tukemisessa. Salon seutu toimi pitkään elektroniikka-alan keskuksena Nokia-konsernin vetämänä. Nyt alan tuotannon

vähentäminen alueella kirpaisee kaukana Salon seudun ulkopuolellakin. Salon seudusta tuli äkillisen rakennemuutoksen alue vuonna 2009 ja tilanne on sen jälkeen entisestään kärjistynyt Nokian tuotannon alasajon seurauksena. Karkkilan kaupungista tuli äkillisen rakennemuutoksen alue vuonna 2012, jolloin alueen työpaikkoja väheni merkittävästi. Alueella on edelleen uhka työpaikkojen lisääntymisestä.

Yritysneuvonta- ja hautomopalveluita alueella antavat Novago Yrityskehitys Oy (Lohja), Yrityssalo Oy (Salo), Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus (Keuke) Oy (Karkkila) sekä Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus ry (Karkkila ja Vihti). Vihti järjestää olemassa olevien yritysten neuvonnan itse.

Taulukko 4: Yritystoimipaikkojen ja rekisteröityneiden yhdistysten määrä.

Kaupunki/ kunta	Yritystoimipaikat, kpl	Rekisteröityneet yhdistykset, kpl
<i>Karkkila</i>	623	241
<i>Lohja</i>	3 100	1 062
<i>Salo</i>	4 312	1 273
<i>Vihti</i>	2 051	494
Yhteensä	10 086	3 070
<i>Lähde: Tilastokeskus/kuntatiedot 2012, PRH yhdistysrekisteri 14.5.2014 sekä alueelliset kyläasiamiehet</i>		

Maaseudun kehittämisen avaintoimijaryhmiä kaudella 2007–2013 ovat olleet erilaiset yhdistykset. Yhdistys- ja järjestötoiminnalla on Ykkösakselin toiminta-alueella pitkät perinteet. Yhdistysten kanssa toteutetaan monimuotoista hankeyhteistyötä. Toiminta-alueella on lähes 200 kylää, joista aktiivisia, paikallista kehitystyötä tekeviä kyliä on yli 100, huomenna enemmän.

Edellisen toimintakauden aikana kylien suunnitelmallinen kehittäminen on lisääntynyt. Esimerkiksi kyliin on rakennettu vesi- ja viemärijärjestelmiä ja laajakaistayhteyksiä yhteishankkeina ja kyliin on perustettu osuuskuntia hoitamaan näitä tehtäviä. Kylätoimikuntia on rekisteröitynyt, ja siten niistä on tullut potentiaalisia hankerahoituksen hakijoita. Alueella on myös esikaupunkimaisia pientaloalueita perinteisen maaseudun ja keskustan rajamailla. Siellä yhteisiä asioita ajavat asukasyhdistykset.

Kylä- ja asukasyhdistysten ohella monimuotoista, aktiivista yhteistyötä toteutetaan mm. seuraavien toimijoiden kanssa: alueen lähidemokratiaelimet, neuvontajärjestöt, tuottajayhdistykset, elinkeinoyhdistykset, kulttuurijärjestöt, kotiseutuyhdistykset, harrastusyhdistykset, kalastusalueet ja osakaskunnat, metsästysseurat, riistanhoitoyhdistykset, luonnonsuojelu-, vesienhoito- ja ympäristöyhdistykset sekä vesiosuuskunnat.

2. Menneen kauden tulokset

Suomessa on tehty Leader-tyyppistä paikallislähtöistä maaseudun kehittämistä jo vuodesta 1996 lähtien. Ykkösakselin toimialueella Leader-tyyppistä toimintaa on ollut vuodesta 1996 Salossa ja Lohjan alueella Karjalohjalla, Nummi-Pusulassa sekä Sammatissa. Vuodesta 2000 alkaen toiminta käynnistyi myös Karkkilan, Vihdin ja silloisen Lohjan alueilla. Ohjelmakauden 2007–2013 alussa alueella toimineet kaksi ryhmää yhdistettiin ja Ykkösakselin toiminta käynnistyi.

Ykkösakseli toteutti ohjelmakaudella 2007–2013 *Tuumasta teoksi* -paikallista maaseudun kehittämisohjelmaa, jonka toteutusalueena oli Karkkila, Lohja, Salo (pl. Kuusjoki ja Särkisalo) ja Vihti. Ohjelman painopisteet olivat:

- 1. Yhteisöllisyyden ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen*
- 2. Paikallisen kulttuurin kehittäminen, hyödyntäminen ja tuotteistaminen sekä paikallisuuteen perustuvien tuotteiden, palveluiden ja toimintatapojen edistäminen*

3. Maaseutu työteon, yrittämisen ja osaamisen paikkana: osaamisen edistäminen ja osaamispotentiaalin hyödyntäminen

4. Luonnon ja ympäristön hoitaminen sekä luonnon kestävän ja monipuolisen käytön edistäminen

Lisäksi kehittämissuunnitelmassa korostettiin kestävästä kehityksestä, verkottumisesta ja yhteistyön edistämistä, yhteistöllisyyttä, yrittäjämönteisyyttä, innovatiivista toimintaa, tasa-arvoisuutta sekä kansainvälistymistä.

Kahden ryhmän yhdistäminen kauden alussa ja ongelmat henkilöstön rekrytoinnissa hidastivat toiminnan käynnistymistä ohjelmakauden aikana. Hanketoiminta oli kuitenkin aktiivista ja alueen toimijat hakivat hankkeita tasaiseen tahtiin, keskimäärin 38 hanketta vuodessa. Ohjelmakauden aikana hankkeita käsiteltiin 269 ja myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin 202. Rahoituksen pääpaino oli erilaisissa kehittämishankkeissa, hankerahoituksesta 80 % meni kehittämishankkeille ja 20 % yritystukiin. Kehittämishankkeista suurin osa oli erilaisia yleishyödyllisiä kehittämishankkeita (taulukko 5). Rahoituksen jakautuminen ohjelman painopisteille on esitetty taulukossa 6 ja alustavat tiedot ohjelman määrällisten tavoitteiden saavuttamisesta liitteessä 2.

Taulukko 5. Ohjelmakauden hankkeiden määrät hanketyypeittäin.

Hanketyyppi	Vireillä yhteensä	Päätös/ joista kielteisiä**)	Peruttu/ siirretty***)
Yleishyödylliset kehittämishankkeet	38	36 / 3	2
Yleishyödylliset investointihankkeita	95	83 / 9	12
Koulutus- ja tiedonvälityshankkeita	4	4 / 1	0
Elinkeinojen kehittämishankkeita	2	2 / 0	0
Kansainväliset hankkeita	3	3 / 0	0
Alueiden välisiä hankkeita *)	7 (+8)	7 (+8) / 0	0
Yrityshankkeet yhteensä	112	89 / 18	23
investointi	49	41 / 8	8
kehittämistuki	15	9 / 3	6
käynnistystuki	48	39 / 6	9
Yhteensä	269	232 / 30	37

*) suluissa olevien hankkeiden käsittely ei ole Uudenmaan ELY-keskuksessa

***) kielteisten lukuun sisältyy 5 koordinoitihankkeen alahanketta, joihin hankkeen rahoitus ei riittänyt, 18 hanketta joita toimintaryhmä ei ole puoltanut ja 7 hanketta, jotka eivät ole täyttäneet ELY-keskuksen laillisuustarkastusta

****) peruttu ennen ELY-keskuksen rahoituspäätöstä

Perinteisten kyläyhdistysten hankkeiden rinnalla rahoitettiin yhä enemmän niin ikään yhteisöllisyyttä tukevia, erilaisten harrasteyhdistysten toiminnan kehittämiseen suunnattuja hankkeita.

Yrittäjät hakivat tukea aktiivisesti. Yli 40 % käsittelyyn tulleista hankkeista oli erilaisia yritystukia, näistä valtaosa oli yritystoiminnan käynnistystukia ja yrityksen investointitukia. Pääosa yrittäjistä toteutti hankkeen suunnitelman mukaan, mutta mm. ohjelmakauden aikana heikentyneen taloustilanteen takia yrittäjien suunnitelmat muuttuivat nopeasti ja hankkeita keskeytyi sekä peruuntui merkittävä määrä.

Taulukko 6. Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden jakautuminen ohjelman painopisteille.

Painopiste	Hankkeiden lukumäärä, kpl		Osuus rahoituksesta, %	
	Tavoite	Toteuma	Tavoite	Toteuma
<i>Yhteisöllisyyden ja sosiaalisen turvallisuuden edistäminen</i>	78	75	46	37
<i>Paikallisen kulttuurin kehittäminen, hyödyntäminen ja tuotteistaminen sekä paikallisuuteen perustuvien tuotteiden, palveluiden ja toimintatapojen edistäminen</i>	42	29	19	19
<i>Maaseutu työteon, yrittämisen ja osaamisen paikkana: osaamisen edistäminen ja osaamispotentiaalin hyödyntäminen</i>	30	70	14	28
<i>Luonnon ja ympäristön hoitaminen sekä luonnon kestävän ja monipuolisen käytön edistäminen</i>	42	24	21	16
<i>Yhteensä</i>	192	198	100	100

Ykkösakselin alueella ei ohjelmakaudella 2000–2006 ollut kansainvälisiä hankkeita.

Ohjelmakaudella 2007–2013 kansainvälinen hanketoiminta käynnistyi hitaasti, sillä muiden Euroopan maiden Leader -toiminta lähti käyntiin hitaammin kuin Suomessa. Kansainvälinen toiminta on kuitenkin vilkastunut, osin omien onnistuneiden aktivointi- ja neuvontahankkeiden ansiosta.

Yhdistysten hakemia erityisympäristötukia oli alueella menneellä ohjelmakaudella kahdeksan, huomattavasti asetettua tavoitetta vähemmän. Alun perin arvioitiin että yhdistykset olisivat hakeneet näitä erityisympäristötukia huomattavasti enemmän, mutta uusi, outo tukimahdollisuus jalkautui hitaasti ja tuntui monesta hakijasta haasteelliselta.

3. Analyysi kehittämistarpeista ja mahdollisuuksista

Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat alueen Leader-toiminnan kannalta

Alueen vahvuudet	Alueen heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • Monimuotoinen luonto • Pitkä historia ja kulttuurikerrostumat, kulttuurimaisemat • Sijainti isojen kaupunkiseutujen lähellä ja lyhyet välimatkat niihin; palveluita, markkinoita ja koulutusta tarjolla • Kasvava väestöpohja • Loma- ja kakkosasuminen runsasta • Paljon pienyrityksiä, iso kasvupotentiaali • Osaamis- ja toimijapotentiaali: paljon eri alojen ammattilaisia ja erilaisia yhdistyksiä • Maaseutua arvostetaan elinympäristönä ja se tarjoaa monipuoliset asumismahdollisuudet • Maaseutu on asuttua 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaavoitusta ei toteuteta ja infrastruktuuria ei rakenneta ja ylläpidetä tasapuolisesti kaupunkialueisiin verrattuna • Palvelujen väheneminen ja keskittäminen taajamiin • Omaleimaisten paikallisten tuotteiden ja palveluiden vähäisyys ja heikko saatavuus • Muutosvastarinta ja yhteistyöhaluttomuus • Yhteisöllisyys ja paikallinen identiteetti on vasta kehittymässä; liian harvoja aktiivisia paikallisyhdistyksiä • Joillakin kyläalueilla heikko tietoliikenneinfra • Paikoittain pitkät työmatkat ja heikko julkinen liikenne • Riittämättömät kansainväliset yhteydet

Toimintaympäristön mahdollisuudet	Toimintaympäristön uhat
<ul style="list-style-type: none"> • Maaseudun ja kaupunkien yhteistyömahdollisuudet • Aktivoituva asukasyhdistys- ja kylätoiminta • Alueelle muuttava väestö ja osa-aikaiset asukkaat • Ikäihmisten tietotaidon hyödyntäminen • Olemassa olevat resurssit; luonnonvarat, rakennukset, perinteet ja osaajat • Luontomatkailu • Monipuoliset liikunta-, harrastus- ja kulttuurimahdollisuudet • Yritysten ja kolmannen sektorin tuottamat paikallispalvelut • Yhteistyöverkostot; oppilaitokset, kehittäjäorganisaatiot, kansainväliset hankkeet • Monipalvelupisteiden kehittäminen kylissä • Uusiutuvien energiamuotojen kehittäminen ja käyttö, kestävä kehityksen arvostuksen nousu • Nuorten koulutus- ja työmahdollisuuksien ja yrittäjyyden tukeminen • Nuorten etenemismahdollisuuksien tukeminen omalla alueella. Paikkakuntalaisten nuorten paluu opiskelun jälkeen alueelle • Etätöiden helpottuminen teknologian myötä • Valmiudet lisärakentamiseen • Vapaa-ajan palvelujen lisääntyvä kysyntä • Paikallisten tuotteiden arvostuksen nousu • Valtatien E18 liikennevirta 	<ul style="list-style-type: none"> • Entisten kuntakeskusten ja kylien palvelujen jatkuva heikkeneminen • Yhdyskuntarakenteen tarpeeton tiivistäminen • Yhteistyön riittämättömyys elinkeinojen kehittämisessä • Yrittäjyyden haasteet, mm. jatkajien puuttuminen yrityksistä, yrittämisen raskaus, säästöjen runsaus ja kirjavat tulkinnot • Infrastruktuurin kehittämisen tarpeet kasvavat, mutta varat puuttuvat. (Paikallistiestö, vesi- ja jätehuolto, vesistöjen hoito, tietoliikenne) • Kehittämistoimien painopiste on Helsingin ja Turun alueilla • Kyläkoulujen lakkauttaminen

SWOTissa on kuvattu ne toiminta-alueen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, joiden hyödyntämiseen tai torjumiseen Leader-ryhmällä mielestään on käytössään olevilla toimenpiteillä mahdollisuus tarttua. Luvun 4 tavoitteet ja toimenpiteet kuvaavat, miten toiminta-alueen vahvuuksia voidaan hyödyntää, miten heikkouksia ratkotaan, mihin mahdollisuuksiin tartutaan ja mihin uhkiin varaudutaan.

4. Strategian kuvaus, tavoitteet ja toimenpiteet

Kansalaisperustainen paikallinen kehittäminen on asukkaiden omaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa oman elinympäristön toimivuuden, viihtyisyyden ja identiteetin vahvistamiseksi. Se on luonteeltaan kaikille avointa, aloitteellista ja suunnitelmallista yhteistyötä. Paikallisia kehittäjiä ovat kaikki ne toimijat, jotka vaikuttavat aktiivisesti ja myönteisesti alueen kylien, taajamien ja kaupunginosien kehittämiseen. Paikallisen kehittämisen mahdollistaminen kaupunkialueilla lisää alueen kehittämis- ja yhteistyömahdollisuuksia.

Yleishyödylliset tuet kohdistuvat edellisten ohjelmakausien tapaan yhteisölliseen toimintaan sen useissa eri muodoissa. Kylätoiminnan työmuodot ovat monipuolistuneet. Kuntaliitosten myötä asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien kehittämiseen ja monipuolistamiseen kiinnitetään huomiota. Kaupunkien keskusta-alueiden liepeillä, taajamissa, yhteisöllisyyden kasvattamisen tarve on suuri. Ihmisten tavat toimia ovat erilaiset kuin perinteisessä maaseutukylässä, mikä otetaan huomioon.

Kulttuurin, alueen oman historian ja perinteen, luonnon ja ympäristön merkitys sekä asukkaiden oman aktiivisuuden painoarvo alueen identiteetin kehittymisessä ja paikallisuuden säilymisessä kasvaa kuntaliitosten myötä. Niillä luodaan pohjaa alueen viihtyvyydelle ja omaleimaiselle,

paikalliselle palveluntuotannolle. Luonnon, maiseman ja ympäristön hoito lisää alueen viihtyvyyttä, vetovoimaisuutta ja turvallisuutta. Vaikka Leader-ryhmät eivät ohjelmakaudella 2014–2020 voi rahoittaa ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollisia investointeja kosteikkojen, maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoon suoraan, tarjoavat ne yhdistyksille yhden rahoitusmuodon oman ympäristön kunnostamiseen.

Kylien toimintaa on pystytty aktivoimaan ja moni kyläyhdistys on järjestäytynyt sekä saanut kehittämishankkeiden kautta toiminnalleen uutta pontta. Uusia kyläsuunnitelmia ja vanhojen päivityksiä on edelleen liian vähän. Kylien suunnittelua kehitetään aktiivisesti ja kyläsuunnitelmien käyttöä kylän ja kunnan välisen vuoropuhelun ja alueen suunnittelun tukena tehostetaan. Jatkossa kylien ja kylillä toimivien yhdistysten merkitys ja tehtävät palveluiden tuottajina kasvavat kuntien palvelurakenteiden keskittyessä. Palvelujen tuotantotapojen monipuolistaminen, palvelujen tuottamisen uudet muodot ja kolmannen sektorin kasvava rooli palvelujen tuotannossa tulee mahdollistaa. Väestön ikääntymisen myötä aktiivisten eläkeläisten, kakkosasujien ja vapaa-ajan asukkaiden määrä lisääntyy ja samalla erilaisten palvelujen kysyntä alueella kasvaa. Palvelujen tarjonta kehitetään vastaamaan kasvavaa kysyntää.

Maakunnallinen kyläasiainneuvosto on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi ja tämän toiminnan jatkaminen tulevinakin vuosina on tärkeää. Seudullisilla ja kuntakohtaisilla kyläasiamiehillä ja yhdistyskoordinaattoreilla vahvistetaan kylien roolia ja tuetaan niiden toiminnan kehittymistä. Tästä on hyviä kokemuksia edelliseltä ohjelmakaudelta.

Nuoret ovat alueella tärkeä voimavara. Nuoria aktivoidaan osallistumaan oman alueensa kehittämiseen, Leader-toimintaan ja paikalliseen päätöksentekoon. Nuoret tarvitsevat uusia toimivia vaikutuskanavia. Nuoria kannustetaan osallistumaan hankkeisiin ja toteuttamaan omia hankkeita nuorille suunnattujen teemahankkeiden avulla. Muualle opiskelemaan lähtevien nuorten paluumuuttoa on helpotettava. Paluun mahdollistavat työ, asunto ja houkuttelevat lähipalvelut.

Ykkösakseli rahoittaa mikroyrityksille suunnattuja yritystukia. Mikroyritysten aktivointia yritystukien hakemiseen tehdään yhteistyössä seudullisten kehittämissyhtiöiden kanssa. Leader-ryhmä vastaa varsinaisesta yritystukiin liittyvästä neuvonnasta. Mikroyrityksillä on tärkeä tehtävä alueensa elinvoimaisuuden ylläpitäjänä ja yritystuella on useissa tapauksissa autettu yritystoiminnan laajentamista. Yritystuilla luodaan alueelle työpaikkoja ja turvataan paikallinen palvelujen tuotanto. Ykkösakselin kautta haettavat yritystuet ovat pieni lääke alueen työpaikkojen menetykseen. Saadun kokemuksen perusteella yrityshankkeet ovat olennainen osa Leader-toimintaa ja Leader-ryhmät täydentävät muiden yrityksiä rahoittavien tahojen toimintaa.

Kysyntää ja tarvetta kansainvälistymiseen on paljon. Kansainvälisen toiminnan jatkuvuuden ja nykyisellä ohjelmakaudella tehdyn aktivointityön hyödyntämiseksi on tärkeää päästä jatkamaan kansainvälistä toimintaa mahdollisimman nopeasti uuden ohjelmakauden käynnistyttyä.

Leader-ryhmän asema alueellisen ja paikallisen kehittämisen aktivoijana ja neuvojana on vakiintunut. Leader-ryhmän näkyvyyttä lisätään ja yhdistyksen roolia alueen kehittäjänä vahvistetaan.

Visio: Toiminta-alue vuonna 2020

Toiminta-alue on vetovoimainen, viihtyisä, aktiivinen sekä taloudellisesti ja sosiaalisesti tasapainoinen. Palveluita tuotetaan paikallisesti monin eri tavoin. Yhteistyötä tehdään sekä alueen sisällä että sen ulkopuolelle. Alueella on runsaasti uusia yrittäjiä onnistuneiden sukupolvenvaihdosten sekä uusien ja kannattavien pienyritysten myötä. Ympäristön merkitys on tiedostettu ja luonnon tarjoamia mahdollisuuksia alueen kehittämisessä on opittu hyödyntämään. Paikallisidentiteettiä hyödyntävät ja vahvistavat kylät, taajamat ja kaupunginosat ovat elinvoimaisia ja toimivat aktiivisesti oman alueensa kehittämiseksi.

Kansalaistoiminnan ja kunnan yhteistyö on järjestetty tulokselliseksi suoraan demokratiaan tukeutuen. Vapaa-ajan asukkaat ja nuoret ovat mukana oman alueensa kehittämistyössä.

4.1 Painopisteet, niiden tavoitteet ja toimenpiteet

Ykkösakselin vision toteuttamiseksi toiminnan painopisteiksi on valittu *Vahvistuva paikallisuus, Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä* sekä *Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yrittäjyys*. Painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet on valittu Ykkösakselin järjestämien tilaisuuksien annin, kyselyn tulosten, yhteistyökumppanien kanssa käytyjen keskustelujen sekä hallituksen useiden strategiaa valmistelevien kokousten pohjalta.

A. Vahvistuva paikallisuus

Tavoite

Yhteisöllisyys ja paikallinen identiteetti ovat kehittyneet. Paikallistoimijoiden edellytyksiä alueensa kehittämiseen ja paikalliseen vaikuttamiseen vahvistetaan järjestämällä uskottava, pysyvä lähidemokratia. Kaupunkien ja maaseutualueiden vuorovaikutusta lisätään yhteisin hankkein. Lähidemokratia, yhteisöllisyys ja osallisuus korostuvat.

Palveluita kehitetään paikalliset tarpeet ja olosuhteet huomioonottavasti ja asukaslähtöisesti. Yhteisten tilojen käyttö on monipuolista ja aktiivista. Alueen kylissä on toimivia monipalvelupisteitä. Palvelujen tuottamisessa hyödynnetään uusia, innovatiivisia muotoja julkisen sektorin, yritysten ja yhdistysten yhteistyönä. Tätä edistetään viestinnällä, tutustumiskäynneillä, koulutuksella ja teemahankkein.

Paikalliset toimijat ovat löytäneet kansainvälisiä yhteistyökumppaneita. Kokemusten ja osaamisen vaihto on vilkasta ja yhteistyö jatkuvaa.

Toimenpiteet

Yhteisöjen ja yhdistysten toiminnan, asiantuntemuksen ja ammattimaisen osaamisen kehittäminen
Aktivoidaan ja tuetaan paikallisten toimijoiden perinteiset alue- ja sektorirajat ylittävää verkostoitumista ja toiminnallista yhteistyötä. Kannustetaan ystävähdistys- ja ystäväkylätoimintaan sekä kansainväliseen kumppanuuteen. Koulutuksella ja neuvonnalla tuetaan yhdistysten ja paikallistoimijoiden osaamista. Tuetaan yhteisön sisäistä ja ulkoista viestintää, nykyaikaisten viestintävälineiden käyttöönottoa ja monipuolista hyödyntämistä osana yhdistysten toimintatapojen kehittämistä. Kyläsuunnitelmien laatimista ja päivittämistä tuetaan ja kehitetään kyläsuunnitelmien käyttöä kylien ja kuntien yhteistyössä ja suunnittelussa.

Kyläasiamiestoimintaa vahvistetaan seudullisilla ja kuntakohtaisilla kyläasiamiehillä sekä kylien omilla tai muutamien kylien yhteisillä kylä- tai yhdistyskoordinaattoreilla. Maaseutualueiden ja kaupunkien vuorovaikutusta tuetaan ja yhteistyötä kaupunki- ja maaseutualueiden paikallisten toimijoiden välillä lisätään. Tähän tarvitaan rakennerahastovaroin rahoitettavaa kaupunginosakoordinaattoria.

Paikallisuuden vahvistaminen, paikallinen identiteetti ja lähidemokratia

Vahvistetaan ja tuetaan alueen omaleimaisuuteen pohjautuvan paikallisen identiteetin syntymistä. Yhteisön sosiaalisen vastuun kehittämistä edistetään aktivoimalla ihmisiä kehittämään paikallisin toimenpitein riskien hallintaa, turvallisuutta ja omatoimista varautumista (turvallisuussuunnitelmat). Tuetaan erityisesti nuorten ja vanhusten syrjäytymistä ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä. Alueelle muuttajien vastaanottoa kehitetään; uusille asukkaille kerrotaan paikallisista palveluista yhdistystoiminnasta, tavoista ja totumuksista.

Paikallisia vaikutusmahdollisuuksia lisäävän lähidemokratian toteutumista edistetään. Erityisen tärkeää tämä on nuorille. Kylien, kaupunginosien ja yhdistysten sekä kunnan yhteistoiminnan

lisäämiseen kannustetaan. Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia palvelujen suunnittelussa lisätään. Kuntien suunnittelussa ja päätöksenteossa otetaan käyttöön maaseutuvaikutusten arviointi.

Yhteiset tilat

Tuetaan yhteisten tilojen ja kokoontumispaikkojen käytettävyyttä lisääviä ja yhteiskäyttöä edistäviä toimenpiteitä. Edistetään tilojen yhteiskäyttöä mm. koordinoitua, pelisääntöjä ja markkinointia kehittämällä. Rakennetaan uusia ja kunnostetaan vanhoja lähiliikuntapaikkoja (esim. uimarannat) ja -reitit. Nuorten harrastus- ja kokoontumistiloja kehitetään nuorten omien ideoiden pohjalta.

B. Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä

Tavoite

Koulutuksen ja tiedotuksen avulla asukkaat, myös nuoret, ovat entistä tietoisempia alueensa luontoarvoista ja niiden säilyttämisestä ja osaavat tehdä ekologisia valintoja. Uusia asukkaita on saatu maaseudulle, kyliin ja pieniin taajamiin kehittämällä kunnan ja kylien yhteistyötä kaavoituksessa ja asuinpaikkojen määrittelyssä. Jatketaan välttämättömien tietoliikenneyhteyksien täydentämistä ja parantamista.

Alueen luonnosta ja kulttuuriympäristöstä huolehditaan ja sitä hyödynnetään monipuolisesti asukkaiden virkistystoiminnassa ja matkailussa. Uusia kulttuuritapahtumia ja luontoretkeilykohteita on perustettu. Kylien maisemanhoitosuunnitelmia on laadittu ja yhdistykset ovat aktiivisesti kunnostaneet ympäristöään mm. ympäristökorvausten ja ei-tuotannollisten investointien avulla.

Toimenpiteitä

Asuin- ja kulttuuriympäristö, maisema, luonto ja tapahtumat

Tuetaan kylien maisemanhoitosuunnitelmien laatimista sekä asuin- ja kulttuuriympäristön kunnostusta ja kylien maiseman- ja ympäristönhoitohankkeita, esim. lähivesistön hoitoa. Yhdistyksiä aktivoidaan hakemaan ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollisia investointeja kosteikkojen, maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoon. Ylläpidetään ja kehitetään olemassa olevia ja perustetaan uusia luontoretkeilykohteita. Ylläpidetään vanhaa kunnioitettavaa ja vaalivaa sekä perinteisiä rakennustapoja hyödyntävää rakentamista ja kunnostamista.

Edistetään paikallisen kulttuurin ja kulttuuritapahtumien syntymistä. Tuetaan paikallista kulttuuripääomaa rikastuttavaa kulttuurivaihtoa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Nuorisolle suunnattua ja nuorten itsensä toteuttamaa tapahtumatuotantoa edistetään.

Kestävän asumisen, ekologisten energiaratkaisujen ja uuden ympäristötekniikan edistäminen

Tuetaan ympäristövastuuseen liittyvää tiedotusta ja koulutusta sekä ympäristöystävällisten työtapojen kehittämistä ja käyttöönottoa. Tuetaan uusien ekologisten energiaratkaisujen ja ympäristötekniikan neuvontaa sekä paikallista energiantuotantoa. Investointien avulla parannetaan yhteiskäytössä olevien tilojen energiatehokkuutta. Tuetaan ekologisen ja perinnerakentamisen osaamista sekä uusia innovaatioita ja niiden käyttöönottoa.

Maaseuturakentamisen mahdollistaminen, tietoliikenneyhteydet ja vesihuolto

Edistetään kyliin ja maalle muuttamista lisäämällä kunnan ja kylän yhteistyötä asuinpaikkojen määrittelyssä edesauttamalla kyläkaavojen laatimista. Tuetaan kylien ja kuntien yhteismarkkinointia ja tonttienvälitystä. Haja-asutusalueiden vesihuollon järjestämiseksi tuetaan vesihuolto-osuuskuntien perustamista. Tuetaan maaseudun tietoliikenneyhteyksien kohentamista.

Lähipalveluja lisää

Tuetaan yhdistysten palvelujen tuotteistamista sekä tuottamistapojen ja liiketoimintamallien kehittämistä. Kuntien ja yhdistysten välisten palvelusopimusten ja toimivan työnjaon syntymistä edistetään. Paikallisessa palvelujen tuottamisessa työllistetään paikallisia nuoria, työttömiä ja syrjäytyneitä. Järjestetään kylille monipalvelupisteitä ja edistetään paikallisten palvelujen tuottamista monen toimijan yhteistyönä. Yhteisiä tiloja ja rakennuksia kunnostetaan monikäyttöisiksi. Tuetaan

liikkuvien ja sähköisten palvelujen kehittämistä sekä uusien innovaatioiden hyödyntämistä palvelujen tuotannossa. Lisätään sekä palveluiden tarjoajien että käyttäjien tietotaitoa.

C. Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yrittäjyys

Tavoite

Alueen runsaita vapautuneita resursseja hyödynnetään tehokkaasti: työttömät, vapaat toimitilat ja olemassa olevat yritykset. Mikroyritysten toimintaedellytyksiä kehitetään. Tuetaan yritysten kehittymistä, sukupolvenvaihdoksia ja uusien työpaikkojen ja innovaatioiden syntymistä sekä luodaan mahdollisuuksia työn tekemisen uusille muodoille.

Paikallisuuteen perustuvia uusia tuotteita saadaan markkinoille ja lähiruuan saatavuus paranee. Paikallisesti toimivilla tuottajilla on toimivaa yhteistyötä ja yhteismarkkinointia. Paikallisella yritystoiminnalla on täytetty kylien ja maaseudun palveluaukkoja. Palveluista tyhjentyneet kylät korvataan "taitokylillä".

Alueen yrittäjien kansainväliset taidot ovat kehittyneet ja yritykset ovat luoneet omaa toimintaansa tukevaa kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoja.

Toimenpiteet

Paikallisuuteen perustuvan yritystoiminnan tukeminen

Tuetaan paikallisilla markkinoilla toimivien tuottajien verkostoitumista ja yhteismarkkinointia sekä suoramyyntipisteitä lähiruuan saatavuuden parantamiseksi. Kehitetään kulttuuri- ja matkailuaktiviteetteja tuottavaa yritystoimintaa. Paikallisuuteen pohjautuvaa, paikallisten toimijoiden (asukkaiden, yhdistysten ja yrittäjien) yhteistyöllä toteutettua kylämatkailua kehitetään.

Tuetaan paikallista palveluntarjontaa tyydyttävää ja täydentävää pienimuotoista palvelutuotantoa.

Nuorten työllistyminen ja yrittäjyys

Tuetaan nuorten yrittäjämönteisyyttä lisäävää asennekasvatusta, työelämävalmiuksien kehittämistä ja yrittäjäkoulutusta sekä nuorten työllistymismahdollisuuksiaan edistäviä ja nuoria työllistäviä hankkeita.

Verkostot mikroyritysten tukemisessa ja kansainvälistyminen

Kehitetään mikro- ja alkavien yritysten neuvontaa ja yhteistyötä yhdessä yrittäjähdistysten ja yritysneuvontaorganisaatioiden kanssa. Tuetaan mikroyritysten perustamista, toiminnan käynnistämistä sekä yhteistoimintaa. Autetaan yrittäjiä löytämään jatkajia yrityksilleen. Tuetaan yritysten paikallista, alueellista, kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista ja yrittäjien kv-yhteistyössä tarvittavien taitojen ja osaamisen kehittämistä.

4.2 Tulostavoitteet

Ohjelmakauden tavoitteena strategian toteuttamiseksi on rahoittaa Maaseutuohjelmasta 270 hanketta, näistä yrityshankkeita on 80 kappaletta. Hankkeista 110 kohdistuu painopisteelle A *Vahvistuva paikallisuus*, 70 painopisteelle B *Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä* ja 90 painopisteelle C *Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yrittäjyys*. Hankkeille menevä rahoitus jakautuu painopisteelle A 40 %, painopisteelle B 25 % ja painopisteelle C 35 %. Teemahankkeita toteutetaan ohjelmakauden aikana 6–8 kappaletta, kansainvälisiä hankkeita 8 ja alueiden välisiä yhteistyöhankkeita 18. Liitteessä 3 on strategian tulosindikaattorit ja -tavoitteet painopisteittäin.

5. Kaupunkialueiden paikallinen kehittäminen

Alueemme kaupungeissa on mielenkiintoa kansalaistoimijalähtöiseen paikalliseen kehittämiseen ja loogisena ratkaisuna nähdään uuden toiminnan sisällyttäminen alueen Leader-ryhmän yhteyteen. Ykkösakseli on mukana tukemassa prosessia ja kehitystä, jossa paikalliset toimijat pääsevät

kehittämään omaa aluettaan Leader-periaatteiden mukaisesti myös kaupungeissa. Toiminnassa korostuu tällöin paikallisuus (alue, toimijat), kumppanuus (julkinen, yksityinen, järjestöt, vapaaehtoistyö), uudet tavat toimia ja innovaatiot, monialaisuus, verkostoituminen sekä yhteistyö alueen kaupunkien ja kaupunginosien sekä kaupunkien ja maaseutualueiden välillä. Työtä ohjaa Ykkösakselin paikallisen kehittämisen strategia, jossa myös kaupunkialueiden toimijoiden tarpeet ja kaupungin strategiat on huomioitu. Rajojen hälveneminen maaseudun ja kaupungin väliltä ja menetelmän yhtenäisyys tuo synergia -ja yhteistyömahdollisuuksia toimijoiden välillä.

Ykkösakselin alueella tällaisia maaseutuohjelman ulkopuolisia kaupunkialueita ovat Lohjan ja Salon keskustat. Tavoitteena on että Ykkösakseli hakee molemmille alueille ESR-sateenvarjohankkeita, joista tukea voidaan jakaa pieniin paikallisiin hankkeisiin. Ykkösakseli kokoaa kolmikantaperiaatteella kaupunkityöryhmän Lohjan ja Salon kaupunkialueiden toimijoista. Työryhmään voidaan nimetä myös Ykkösakselin hallituksen jäseniä. Työryhmä on mukana sateenvarjohankkeiden valmistelussa ja pienten alahankkeiden arvioinnissa. Se toimii myös linkkinä kaupunkialueen toimijoihin sekä aktivoi maaseutu-kaupunkiyhteistyötä. Myöhemmin myös Ykkösakselin hallitukseen voidaan valita kaupunkialueiden edustajia.

Varsinais-Suomen puolella ollaan laatimassa Varsin Hyvän ja Ykkösakselin vetäminä kaupunkialueiden paikallisen kehittämisen toimintasuunnitelmaa, jossa paitsi kuvataan kehittämistoiminnan painopisteet myös ESR-sateenvarjomallin mahdollistava hallinnollinen menettely. Tämän toimintasuunnitelman laatimiseksi on Varsinais-Suomen kaupunkialueiden toimijoilta kerätty sähköpostikyselyllä ajatuksia. Salossa on lisäksi järjestetty keskustelutilaisuus kaupunkialueiden paikallisesta kehittämisestä.

Uudenmaan puolella vastaavasta sateenvarjomallista on keskusteltu, mutta toteutustapa on sopimatta. Siellä ei toistaiseksi ole edellytetty alueellisen paikallisen kehittämisen toimintasuunnitelman laatimista paikallisten strategioiden lisäksi. Lohjalla on järjestetty keskustelutilaisuus kaupunkialueen paikallisesta kehittämisestä.

6. Strategian valmisteluprosessi

Ykkösakselin strategian valmistelusta on vastannut Ykkösakselin hallitus. Strategian valmistelu käynnistyi keväällä 2012. Yksityiskohtainen kuvaus prosessista on esitetty liitteessä 4. Tietoa strategian taustalle on kerätty Varsinais-Suomen ja Uudenmaan alueellisissa tulevaisuustyöpajoissa, alueellisten ja paikallisten kyselyjen avulla, alueen kuntien, paikallisten toimijoiden ja alueen asukkaiden keskustelutilaisuuksissa jne. Ykkösakselin strategialuonnos on ollut alueen asukkaiden ja toimijoiden nähtävänä Ykkösakselin www-sivuilla. Lisäksi kommentteja on pyydetty sähköpostitse noin 200 paikalliselta toimijalta ja yhteistyökumppanilta. Kaupunkien paikallisesta kehittämisestä järjestettiin Lohjan ja Salon kaupunkialueiden toimijoille erilliset tilaisuudet. Lisäksi kaupunkialueen toimijoilta kysyttiin kehittämistarpeita sähköpostikyselyllä keväällä 2014. Strategiatyön yhteydessä on neuvoteltu yhteistyökumppanien kanssa yhteistyön kehittämisestä ja tiivistämisestä.

7. Yhteensovittaminen ja ELY-yhteistyö

Alueellista yhteensovittamista on tehty Uudenmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten, maakuntaliittojen ja Leader-ryhmien kanssa. Paikallinen strategia on sovitettu yhteen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 sekä valmistelussa olevien Varsinais-Suomen ja Uudenmaan alueellisten ohjelmien kanssa sisällön, kriteerien, maaseutu- ja yritystukirajausten sekä rahoituslinjausten osalta. Yhteensovitusta EAKR- ja ESR- ohjelmien kanssa on tehty, erityisesti kaupunkialueiden kansalaislähtöisen paikallisen kehittämisen ja yritystukien osalta, tavoitteena kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutuksen lisääminen ja monipuolisten elinkeinomahdollisuuksien hyödyntäminen.

Yhteistyösopimukset Leader-ryhmien ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa

Maaseudun kehittämissyhdystys EMO ry, Pomoväst ry, Maaseudun kehittämissyhdystys Silmu ry, Ykkösakseli ry ja Uudenmaan ELY-keskus ovat sopineet työnjaosta kehittämishankkeissa ja yritystuissa. Lisäksi on sovittu yritystukien aluerajauksesta.

Uudenmaan alueen LEADER-ryhmät ja ELY-keskus tulevat panostamaan yhteiseen, koko aluetta koskevaan tiedottamiseen ohjelmakaudella 2014–2020. Konkreettisia toimenpiteitä ovat mm. yhteiset koulutus- ja tiedotustilaisuudet sekä monet tiedotustoimenpiteet. Sopimusluonnos ja yritystuen aluerajaukset on käsitelty Uudenmaan maaseutujaostossa. (Liite 5)

Yhteistyösopimukset Leader-ryhmien ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa

I samma båt - samassa veneessä rf ry, Maaseudun Kehittämissyhdystys Ravakka ry, Varsin Hyvä ry, Varsinais-Suomen jokivarsikumppanit ry, Ykkösakseli ry ja Varsinais-Suomen ELY-keskus ovat sopineet työnjaosta yritystukien, kehittämishankkeiden ja yleishyödyllisten investointihankkeiden rahoituksessa ja yritystuen aluerajauksesta Turussa ja Salossa.

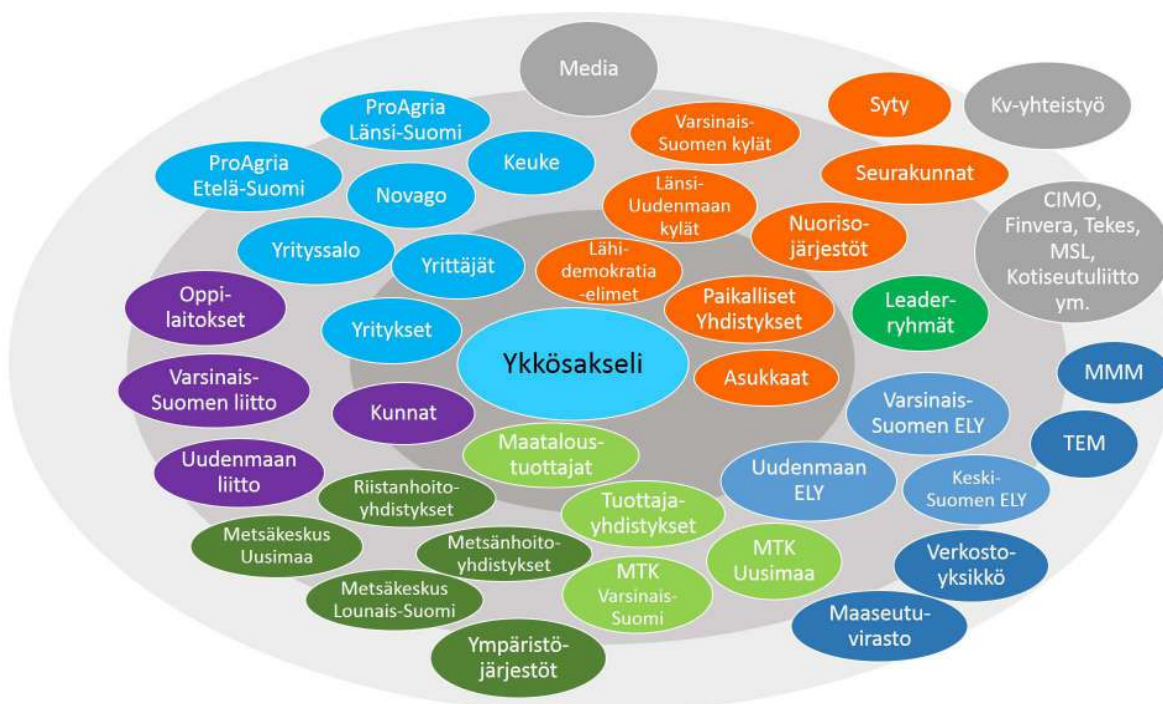
Yhteistyötä viestinnässä tehostetaan mm. yhteisellä tiedotushankkeella. Sopimusluonnos ja yritystuen aluerajaukset on käsitelty Varsinais-Suomen maaseutujaostossa. (Liite 6)

Rakennerahastot

Maakuntaliitot ja ELY-keskukset hallinnoivat alueellisia rakennerahasto-ohjelmia ohjelmakaudella 2014–2020. Neuvotteluja on käyty rakennerahastovarojen käytöstä kansalaislähtöiseen paikalliseen kehittämiseen kaupunki-alueilla. Molemmat osapuolet suhtautuvat asiaan myönteisesti mutta keskeneräisten säädösten ja muun valmistelun takia tarkemmista käytännön menettelytavoista ei vielä pystytty sopimaan. Rakennerahastovaroja, erityisesti ESR-rahoitusta, tullaan käyttämään myös maaseutualueiden kehittämiseen, esim. nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin hankkeisiin.

8. Toimintasuunnitelma

8.1 Verkostojen hyödyntäminen ja yhteistyö

Kuva 1. Ykkösakselin sidosryhmät

Ykkösakseli tekee laajasti yhteistyötä monien toimijoiden kanssa paikallisesti, alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Yhteistyötä kehitetään jatkuvasti ja uusia yhteistyökumppaneita haetaan aktiivisesti. Yhteistoimintaa toimijoiden kesken kehitetään niin Ykkösakselin alueen sisällä (esim. Länsi-Uudenmaan ja Salon alueen toimijoiden välillä) kuin naapuritoimintaryhmien ja näiden alueiden toimijoiden kanssa unohtamatta kansainvälisen yhteistyön ja toiminnan kehittämistä.

Kansainvälinen yhteistyö

Alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö on tärkeää strategian tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Parhaimmillaan kansainvälinen yhteistyö tuo uusia ajatuksia, ideoita ja toimintatapoja. Kansainvälisen toiminnan pitkántähtäimen tavoitteena on hankkeiden jälkeenkin jatkuva kanssakäyminen ja yhteistyö. Yhteistyössä hyödynnetään edellisellä ohjelmakaudella syntyneitä kumppanuuksia Irlantiin, Latviaan, Liettuaan, Ruotsiin ja Viroon sekä alueen ystävyyskuntasuhteita. Aktiivisimpia kv-toimijoita ovat olleet kylä-, nuoriso- ja ympäristöyhdistykset. Kansainväliseen toimintaan pyritään aktivoimaan myös uusia toimijoita. Kyselyjen perusteella mm. kulttuuri-, kotiseutu-, matkailu- ja yrittäjäyhdistykset ovat kiinnostuneita kansainvälisestä toiminnasta.

Alueiden välinen

Alueiden välistä yhteistyötä tehdään pääasiassa naapuriryhmien alueiden toimijoiden kanssa. Aktiivisia toimijoita ovat olleet maakunnalliset ja alueelliset kyläyhdistykset sekä kulttuuri- ja ympäristöyhdistykset. Ykkösakseli tekee yhteistyötä naapuritoimintaryhmien kanssa ainakin tiedottamisessa, ympäristöhankkeiden ja yhdistysten hakemien ympäristökorvausten neuvonnan järjestämisessä sekä kv-hankkeiden aktivoinnissa ja neuvonnassa. Uudenmaan ja Varsinais-Suomen toimintaryhmien säännöllisiä yhteistyötapaamisia jatketaan. Leader-ryhmien yhteistyö ei rajoitu pelkästään naapuriryhmiin tai Uudenmaan ja Varsinais-Suomen alueella toimiviin ryhmiin vaan kumppaniryhmiä haetaan kulloisenkin yhteistyötarpeen mukaan tarvittaessa kauempaakin.

Esimerkkejä suunnitellusta Leader-ryhmien yhteistyöstä:

- EMO ry:n kanssa on ollut tiivistä yhteistyötä kansainvälisten hankkeiden aktivoinnissa ja neuvonnassa; hyvin toiminutta yhteistyötä aiotaan jatkaa.
- Kaakkois-Suomessa sijaitsevan Maaseudun kehittämissyhdystys Sepra ry:n kanssa on käynnistynyt yhteistyö mm. ympäristöhankkeiden ja -osaamisen alalla vuonna 2013. Tätä toimintaa aiotaan jatkaa myös uuden strategian toteutuksessa.
- Eteläisen Päijät-Hämeen maaseudun kehittämissyhdystys (ETPÄHÄ) ry:n alueen toimijoiden kanssa on ollut toimivaa yhteistyötä vesiensuojeluhankkeissa. Yhteistyössä on ollut mukana myös kansainvälisiä kumppaneita.
- Tiedottamisyhteistyöstä on sovittu sekä Uudenmaan että Varsinais-Suomen ELY-keskusten ja Leader-ryhmien kanssa.

Muu yhteistyö

Sekä Uudenmaan että Varsinais-Suomen maakuntaliittojen kanssa yhteistyötä tiivistetään ja tapaamisia järjestetään säännöllisesti. Ykkösakseli on mukana sekä Uudenmaan että Varsinais-Suomen maaseutujaostossa. Varsinais-Suomen Leader-ryhmillä on kiertävä edustus maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR). Tavoitteena on saada edustus myös Uudenmaan MYRriin.

Tiivistä yhteistyötä tehdään ELY-keskusten *Elinkeinot, työvoima ja osaaminen* -vastuualueen kanssa. Tiiviimmästä yhteistyöstä on jatkossa sovittu myös *Ympäristö ja luonnonvarat* -vastuualueen kanssa.

ProAgria Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen yhteistyötä on tehty mm. hankkeiden ja MASVA-toiminnan kautta. Yhteistyötä tehdään jatkossa esim. tiedottamisessa ja yrittäjien aktivoinnissa. Yhteistyötä tullaan tiivistämään MTK-Uusimaan ja MTK-Varsinais-Suomen kanssa konkreettisten hankkeiden

muodossa, joita ideoitiin tammikuussa 2014 Kotkassa pidetyssä valtakunnallisessa tapaamisessa sekä Uudenmaan alueen tapaamisessa.

Alueen elinkeinoyhtiöiden, Novagon, Keuken ja Yrityssalon, kanssa on sovittu yhteistyöstä ja työnjaosta yrittäjien aktivoinnissa, tiedottamisessa ja neuvonnassa. Leader-ryhmä vastaa varsinaisesta yritystukiin liittyvästä neuvonnasta. Elinkeino-yhtiö vastaavat puolestaan perinteisestä yritysneuvonnasta. Paikalliset yrittäjähdistykset ovat tärkeä aktivointi- ja tiedonvälityskanava.

Merkittäviä yhteistyökumppaneita ovat myös Länsi-Uudenmaan ja Varsinais-Suomen kyläasiamiehet sekä seudulliset ja kuntakohtaiset kylä- tai yhdistyskoordinaattorit erityisesti paikallisten toimijoiden aktivoinnissa oman alueen kehittämistyöhön.

Yhteistyötä alueen seurakuntien kanssa on käynnistetty vuoden 2012 aikana teemoina mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Yhteistyötä vahvistetaan.

8.2 Tiedottaminen, aktivointi ja hankeneuvonta

Tiedottamisen tavoitteena on välittää tietoa niin yleisesti alueen kehittämisestä ja Leader-ryhmätyöstä kuin yksityiskohtaisesti Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman ja Ykkösakselin strategian tarjoamista rahoitusmahdollisuuksista. Tiedottamisessa hyödynnetään monia välineitä: www-sivuja, uutiskirjeitä, sosiaalista mediaa, tiedotteita, sähköpostia, tiedotustilaisuuksia, lehtiä ja esitteitä.

Tärkeä osa tiedottamista on pääasiassa sähköpostitse tapahtuva sisäinen tiedottaminen hallitukselle ja työryhmille sekä yhdistyksen jäsenille. Hallituksella on käytössä intranet. Yhdistyksen jäsenille tiedotetaan jäsenkirjeiden avulla.

Hankkeista tiedottamisesta vastaavat pääasiassa hankehakijat. Tarvittaessa hakijoita neuvotaan, kannustetaan ja koulutetaan hanketiedottamisessa. Hankkeiden konkreettisista tuloksista tiedottaminen on tehokas tapa lisätä Leader-toiminnan tunnettuutta, välittää tietoa rahoitusmahdollisuuksista sekä lisätä kiinnostusta hanketoimintaan.

Ykkösakselin omaa tiedottamista ohjaa viestintäsuunnitelma (Liite 7).

Aktivoinnin tavoitteena on alueen asukkaiden kiinnostuksen herättäminen oman alueen kehittämiseen ja Leader-toimintaan. Strategian toteutumiseksi Ykkösakseli toimii alueellaan eri toimijoiden yhteistyön herättämiseksi ja tukemiseksi. Omien aktivoititilaisuuksien lisäksi osallistutaan paikallisten toimijoiden järjestämiin tilaisuuksiin ja järjestetään tilaisuuksia yhteistyössä muiden kanssa. Näkyvyys ja läsnäolo oman alueen tilaisuuksissa lisäävät Leader -toiminnan tunnettuutta, mahdollistavat suorat kontaktit paikallisiin toimijoihin ja auttavat löytämään uusia paikallisia yhteistyökumppaneita. Tärkeää on tiedottaa toiminnan tuloksista yleisesti ja erityisesti yksittäisten hankkeiden toiminnasta yhdessä hanketoteuttajan kanssa. Tehokkainta on keskustelu, joka avaa kumppanin silmät näkemään Leaderistä saatava hyöty.

Hankeneuvonnan tavoitteena on konkreettisesti ja kädestä pitäen ohjata ja neuvoa hakijoita mm. hankkeen suunnittelussa, hanke- ja maksuhakemusten laatimisessa sekä raportoinnissa. Hankkeiden neuvontaan kuuluu myös hankkeen toteutuksen aikainen seuranta ja neuvonta. Hankeneuvoja kulkee hakijan rinnalla koko hankkeen elinkaaren auttaen ja varmistaen hankkeen suunnitelman mukaisen toteutuksen ja tavoitteiden saavuttamisen.

Tiedottamista ja esim. ympäristökorvausten ja kv-hankkeiden neuvontaa voidaan tehdä yhteistyössä naapuritoimintaryhmien kanssa yhteisten hankkeiden ja yhteisten työntekijöiden avulla. Yhteistä tiedottaja/tiedottamishanketta on suunniteltu sekä Uudenmaan että Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien kanssa. Yhteistä kansainvälisten hankkeiden neuvontaa on suunniteltu Eteläisen maaseudun osajat EMO ry:n kanssa.

8.3 Alueen toimijoiden oppimissuunnitelma

Leader-ryhmä huolehtii siitä että asukkailla ja paikallisilla toimijoilla on mahdollisuus saada riittävästi tietoa alueen kehittämisestä, Leader-toiminnasta, hanketoiminnasta ja rahoitusmahdollisuuksista. Tiedonvälitys tapahtuu tiedottamisen, jäsenhankinnan, aktivoinnin ja hankeneuvonnan avulla.

Leader-ryhmä järjestää säännöllisesti valituista aiheista seminaareja ja koulutustilaisuuksia:

1. Ykkösakseli järjestää jatkuvasti neuvottelutilaisuuksia sellaisten toimijoiden kanssa, joilla on yhteinen intressi,
2. Alueperustaisia tilaisuuksia, joissa pohditaan alueen sellaisia tarpeita, joita Leader-toimin voidaan kehittää sekä
3. Ykkösakseli kerää aktiivisesti hyviä käytäntöjä, kokemuksia ja esimerkkejä hanketoteuttajilta ja levittää niitä omalla alueella.

Tärkeä oppimiskanava ovat Ykkösakselin rahoittamat hankkeet, joiden yhteydessä voidaan asukkaille välittää ajankohtaista tietoa yhdistystoiminnasta, ympäristöasioista, vaikuttamismahdollisuuksista tai kansainvälisestä toiminnasta. Oppimista voi tapahtua seminaareissa ja koulutuspäivillä tai konkreettisesti tekemällä, esim. osallistumalla talkoisiin, kansainvälisyyttä opitaan osallistumalla kansainväliseen toimintaan.

8.4 Ykkösakselin omat hankkeet

Ykkösakseli hakee ja toteuttaa strategiansa toteutumista tukevia omia hankkeita. Hankkeet ovat joko paikallisesti, alueidenvälisesti tai kansainvälisesti toteutettuja. Hankkeita suunnitellaan esim. strategian seurannassa huomattujen puutteiden pohjalta ja ne voivat olla aktivointi-, neuvonta-, koulutus-, tiedonvälitys- tai elinkeinojen kehittämishankkeita tarpeesta riippuen.

Ykkösakseli toteuttaa ohjelmakauden aikana 6–8 teemahanketta. Teemoja ovat esim. kylien pienet investoinnit, kylien omaehtoinen kehittäminen, nuorten harrastus- ja kokoontumistilojen kohentaminen sekä nuorison toteuttamat tapahtumat.

Maaseuturahaston lisäksi haetaan rahoitusta ainakin ESR-ohjelmasta erityisesti kaupunkialueiden paikallisen kehittämisen mahdollistamiseksi, mutta myös maaseutualueiden kehittämiseen, esim. nuorten syrjäytymistä ehkäiseviin hankkeisiin.

8.5 Hankkeiden valmistelu ja valinta

Ykkösakselin henkilökunta neuvoo hakijoita hakemuksen ja sen liitteiden laatimisessa. Hankkeiden valmisteluun ja henkilöstön työn tueksi perustetaan yleishyödyllisiä hankkeita varten hanketyöryhmä ja yrityshankkeita käsittelevä yritystyöryhmä. Muita työryhmiä perustetaan tarpeen mukaan. Hallitus nimeää työryhmät vuodeksi kerrallaan. Hanketyöryhmään valitaan ympäristönhoidon, rakentamisen, kylätoiminnan ja kulttuurin paikallisia asiantuntijoita ideoimaan ja kehittämään hankkeita sekä arvioimaan niiden toteutuskelpoisuutta. Yritystyöryhmä koostuu alueen elinkeinoyhtiöiden yritysneuvojista, yrittäjäyhdistysten edustajista tai muista yritystoiminnan asiantuntijoista. Yritystyöryhmä arvioi yrityshankkeiden kannattavuutta ja toteutuskelpoisuutta. Hallituksen jäseniä nimitään työryhmiin 1–2/ryhmä. Yhdistyksen toimihenkilöt valmistelevat käsiteltävät hankkeet.

Leader-ryhmä on määritellyt hankkeiden arvioinnissa käytettävät kriteerit erikseen yleishyödyllisille hankkeille, yrityshankkeille ja kansainväliset hankkeille (liite 8). Valintakriteerejä määriteltäessä on otettu huomioon edellisen ohjelmakauden kokemukset valintakriteerien käytöstä.

Hankkeiden valinnasta ja Ykkösakselin strategian mukaisuudesta päättää valintakriteerejä apuna käyttäen Ykkösakselin hallitus. Tarvittaessa pyydetään asiantuntijalausuntoja (esim. ELY-keskus, maakuntamuseo) päätöksenteon tueksi. Hallitus kokoontuu säännöllisesti keskimäärin 10 kertaa vuodessa. Esteellisyyssäntöjä noudatetaan päätöksenteossa. Hallituksen tehdessä päätöksiä hankkeiden tukemisesta tulee enemmistö hallituksen jäsenistä olla muita kuin paikallisen julkisen sektorin edustajia.

9. Strategian hallinnon ja seurannan järjestäminen

9.1 Yhdistyksen jäsenet, hallitus ja henkilökunta

Ykkösakseli ry perustettiin 25.1.2007. Ykkösakselin jäseneksi voi liittyä kuka tahansa kansalaisperustaisesta maaseudun kehittämisestä kiinnostunut, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt (liite 9). Yhdistyksen jäsenmäärä on 237, joista yritys-, kunta ja muita yhteisöjäseniä 33 kappaletta (5.6.2014). Onnistuneen jäsenhankinnan ansiosta jäsenmäärä on vuodessa noussut lähes 70 jäsenellä. Aktiivista jäsenhankintaa jatketaan. Yhdistyksen toimipaikka sijaitsee tällä hetkellä alueen keskellä Salon Suomusjärvellä.

Ykkösakseli on toiminut Leader -ryhmänä Uudenmaan ELY-keskuksen hallinnoimana ohjelmakaudella 2007–2013. Ykkösakselia hallinnoidaan Uudenmaan ELY-keskuksessa myös uudella ohjelmakaudella.

Yhdistyksen ylin päättävä elin on yleinen kokous. Se tekee päätökset toiminnan periaatteista ja muodoista. Ykkösakseli pitää kevät- ja syyskokoukset, joissa käsitellään sääntömääräiset asiat. Ykkösakselin hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja 11 jäsentä. Puheenjohtajalla ja hallituksen jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. Ykkösakselin hallituksen jäsenet on valittu kolmikantaperiaatteen mukaisesti paikallishallinnon, yhteisöjen ja paikallisten asukkaiden edustajista. Hallituksen jäsenen toimikaudet on rajattu kahteen kolmivuotiskauteen (hakuhetken tilanne liite 10).

Hallituksen tehtävänä on suunnitella ja johtaa yhdistyksen toimintaa yhdistyksen sääntöjen mukaan. Hallituksen työskentelyperiaatteena on avoin keskustelu. Hallituksen alaisena toimii työryhmiä. Hallituksen tehtävä on tarkastella, miten hanke täydentää alueellista kehittämistoimintaa ja miten se toteuttaa yhdistyksen kehittämisstrategiaa. Hallitus vastaa strategian toteutumisesta. Hallitus huolehtii siitä, että päätöksenteossa jääviysasiat otetaan huomioon.

Yhdistyksellä on toimintaa toteuttamassa 3-5 työntekijää, joiden palkkaus tulee paitsi toimintarahasta myös omien hankkeiden ja esim. ESR-hankkeiden kautta. Yhdistyksellä tulee olemaan myös yhteisiä työntekijöitä muiden toimintaryhmien kanssa esim. kv-hankeneuvoja ja tiedottaja. Työntekijöillä on selkeät toimenkuvat ja vastualueet. Sijaisjärjestelyt pidempien poissaolojen varalta on kuvattu. Säännöllisissä palaverissa käydään läpi ajankohtaiset sekä tulevien viikkojen suunnitelmat. Ajankäytön hallinnan tukena on yhteinen, kaikille näkyvä kalenteri. Työntekijöiden työehtosopimuksissa noudatetaan työlainsäädäntöä. Hallitus hankkii tarvittaessa koulutusta tai asiantuntija-apua työnantajana toimimiseen. Oikeusturva- ja matkavakuutusten lisäksi Ykkösakselilla on vastuuvakuutus mahdollisten taloudellisten vahinkojen varalle.

9.2 Ykkösakselin toimintatapa ja kyky hoitaa julkista rahoitusta

Ykkösakselin tavoitteena on mahdollistaa Leader-toiminta niin maaseudulla kuin kaupunkikeskustojen alueella. Verrattuna nykyiseen ohjelmakauteen paikalliskehittämistä lähdetään toteuttamaan myös Lohjan, Salon ja Vihdin kaupunkimaisilla alueilla. Kehittämisen tulee olla paikallista; paikallisuuden tulee näkyä hankkeiden toteutuksessa ja toimenpiteiden hyödynsaajina tulee olla paikalliset asukkaat, vaikka toteuttajataho olisikin alueen ulkopuolinen toimija. Hankkeiden innovatiivisuus näkyy paikallisesti uutena toimintatapana, uusina yhteistyömuotoina tai yksittäisen toimijan kannalta uudenlaisena toimintana.

Ryhmällä on ollut vaikeuksia hankkia kelpoisuudet täyttävää henkilöstöä, mikä heikensi toiminnan laatua. Nyt kierre on saatu oikaistuksi, rekrytoitu ammattitaitoinen henkilöstö ja päästy kriteerit täyttävään ja tuloksia tuovaan toimintatapaan.

Tavoitteena on, että yhdistyksen toimipaikka ja työntekijät sekä hallituksen jäsenet ovat helposti alueen asukkaiden tavoitettavissa.

Päätöksenteon avoimuutta edistää se, että hallituksen jäsenet vaihtuvat aika ajoin. Hallitukselta odotetaan toimintaan sitoutumista ja kehittämistyöhön osallistumista. Hallitustyöskentely ja vuorovaikutus hallituksen ja henkilökunnan välillä ovat toimintaryhmätyön runko toimivan ELY-keskus -yhteistyön lisäksi. Hallitustyöskentelyssä huomiota kiinnitetään uusien hallituksen jäsenten perehdyttämiseen. Erityisen tärkeää on, että yhdistyksen puheenjohtajat ovat perillä yhdistyksen ajankohtaisista asioista, niin että he osaavat toimia henkilökunnan sairastapauksissa tai muissa työelämään ja hankerahoitukseen liittyvissä äkillisissä tilanteissa. Hallituksen jäsenet osallistuvat ELY-keskuksen ja Maaseutuviraston verkostoyksikön järjestämiin koulutuksiin. Hallituksen jäsenten osaamista edistetään myös järjestämällä koulutusta ajankohtaisista asioista.

Julkisen rahoituksen hoitamiskykyä osoittaa hyvin hoidettu yhdistyksen talous, kirjanpito ja tilintarkastus. Yhdistyksen kirjanpito on järjestetty yhdistyslain ja maa- ja metsätalousministeriön ohjeistuksen ja tilintarkastus tilintarkastuslain mukaisesti. Yhdistyksen hallitus ja toiminnanjohtaja seuraavat taloutta ja rahoituksen toteutumista jatkuvasti. Ykkösakseli järjestää hankkeiden hallinnoinnin (mm. asiakirjojen diaarisoinnin sekä asiakirjojen vastaanoton) ohjeistuksen mukaisesti. Toiminnanjohtajalla on johtamistoimen ja taloushallinnon koulutusta sekä kokemusta. Yhdistyksen kirjanpidosta huolehtii kokenut kirjanpitoimisto.

9.3 Toiminnan ja strategian toteutumisen seuranta

Oman toiminnan kehittäminen ja arviointi

Toimintaryhmätyön laadun varmistamiseksi Ykkösakseli on ollut mukana Leader-ryhmien laatutyössä. Työn tuloksena valmistuu syksyllä 2014 Ykkösakselin laatukäsikirja, jossa on kuvattu toiminnan keskeiset prosessit ja menetelmät toiminnan laadun varmistamiseksi. Laatukäsikirjaa päivitetään tarpeen mukaan. Uudenmaan kahden muun Leader-ryhmän, Pomovästin ja Silmun, kanssa toteutetaan säännöllisesti toiminnan vertaisarviointia. Lisäksi palautetta Leader-toiminnan onnistumisesta kerätään säännöllisesti. Saatu palaute huomioidaan toiminnan kehittämisessä. Kaksi kertaa ohjelmakauden aikana teetetään laajempi ulkopuolinen arviointi toimintaryhmätyön onnistumisesta.

Strategian toteutumisen seuranta

Yhdistys seuraa, että hankkeiden toiminta on kehittämisstrategian mukaista. Strategian mukaisten painopisteiden ja tavoitteiden toteutumista mitataan keskushallinnon määräämillä lomakkeilla ja osin Ykkösakselin omin keinoin. Toimintaan tehdään tarvittaessa muutoksia. Näitä keinoja ovat

esimerkiksi tietyn aihealueen painotus markkinoinnissa sekä aktivoinnissa tai oman hankkeen toteuttaminen.

Konkreettisesti strategian toteutumista arvioidaan sekä itsearvioinnilla että ulkoisilla arvioinneilla. Toiminnanjohtaja ja hallitus tekevät jatkuvaa tilanneanalyysiä strategian toteutumisesta ja hankkeiden etenemisestä. Itsearviointia voidaan teettää myös yhdistyksen omissa hankkeissa tai harjoittelutöinä. Ulkoisessa arvioinnissa käydään läpi toimintaohjelman toteutuminen ja käytetyt menetelmät. Ykkösakseli pyytää lisäksi palautetta omasta toiminnastaan rahoitetuilta hankkeilta. Itsearviointi on jatkuvaa. Ulkoinen arviointi teetetään kaksi kertaa ohjelmakauden aikana. Arviointeja voidaan toteuttaa myös yhteistyössä muiden toimintaryhmien ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Paikallisen vaikuttavuuden tutkimiseen ja esittämiseen soveltunee parhaiten sosiaalinen tilinpito, jonka toteuttamisessa yhteiskuntavastuun ja organisaation sidosryhmien huomioon ottaminen ovat olennaisia osia. Sosiaalisen tilinpidon käyttöönotto kauden 2014–2020 arvioinneissa pyritään järjestämään usean ryhmän yhteistyönä.

Hankkeita seurataan neuvonnan, ohjausryhmätyön sekä maksatushakemusten ja raportoinnin yhteydessä.

10. Strategian rahoitussuunnitelma

Ykkösakselin strategian toteuttamisessa hyödynnetään monipuolisesti mm. maaseuturahaston, ESR:n, EAKR:n ja kalatalousrahaston varoja. Kalatalous-Leader toimii Salon kaupungin rannikkoalueilla ja sitä hallinnoi I Samma Båt – Samassa Veneessä ry rf. (Strategian palautushetkellä Salon osallistuminen oli vielä epävarmaa). Maaseuturahaston rahoitus kohdistuu maaseutualueille kun taas EAKR-rahoituksen painopiste on kaupunkialueiden kehittämisessä. ESR:n kautta toimenpiteet ja niiden rahoitus jakautuvat tasan kaupunki- ja maaseutualueille. Yhdistyksen omaa varainhankintaa kehitetään.

Toiminta-alueen asukasluku on 140 277 asukasta. Maaseutuohjelman rahoituksen ulkopuolelle rajataan Lohjan ja Salon kaupunkimaiset keskusta-alueet. Näiden alueiden yhteenlaskettu asukasmäärä on ohjelmakauden uusien rajausten mukaan 17 495 asukasta. Toiminta-alueen maaseudulla on noin 122 700 asukasta.

Kunnat ovat sitoutuneet maksamaan kuntarahaa Ykkösakselin strategian toteuttamiseksi 2 € /maaseutualueen asukas/vuosi (Liite 11). Tavoitteena on, että kaupunkien ja maaseudun asukkaat arvostetaan samanarvoisiksi kuntarahaa määritettäessä.

Ykkösakselin alustavan arvion mukaan Maaseuturahaston kautta haetaan strategian toteuttamiseen ohjelmakaudella 2014–2020 julkista rahoitusta 7,84 miljoonaa euroa. Maaseutuohjelmaan sitoutuva kuntaraha on 1,57 miljoonaa euroa. Tavoiteltava yksityinen rahoitus on 35 % ohjelman kokonaisrahoituksesta eli 4,22 miljoonaa euroa.

Taulukko 7. Haettava kokonaisrahoitus Maaseuturahastosta.

Eu (42 %), euroa	Valtio (38 %), euroa	Kunta (20 %), euroa	Julkinen rahoitus yhteensä, euroa	Yksityinen rahoitus (35 % kokonais- rahoituksesta), euroa	Kokonaisrahoitus yhteensä, euroa
3 292 800	2 979 200	1 568 000	7 840 000	4 221 600	12 061 600

Taulukko 8. Haettava rahoitus maaseudun yritys- ja kehittämishankkeisiin (ei sisällä toimintarahaa).

Eu (42 %), euroa	Valtio (38 %), euroa	Kunta (20 %), euroa	Julkinen rahoitus yhteensä (A), euroa	Yksityinen rahoitus (35 % kokonais- rahoituksesta), euroa	Kokonaisrahoitus yhteensä, euroa
2 634 240	2 383 360	1 254 400	6 272 000	4 221 600	10 493 600

Hankkeille menevä rahoitus jakautuu strategian painopisteille seuraavasti:

Vahvistuva paikallisuus	40 %
Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä	25 %
Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yritystoiminta	35 %

Toimintarahaan käytetään hankkeille menevästä julkisesta rahoituksesta 25 % eli 1 568 000 €. Toimintaraha on jaettu toimintakustannuksiin ja aktivointikustannuksiin.

Taulukko 9. Haettava toimintaraha.

	Eu (42 %), euroa	Valtio (38 %), euroa	Kunta (20 %), euroa	Julkinen rahoitus yhteensä, euroa	Julkinen rahoitus yhteensä, % taulukon 1 kohdasta A (enintään 25 %)
Toimintakustannukset	131 712	119 168	62 720	313 600	5
Aktivointi ja toiminnan edistäminen	526 848	476 672	250 880	1 254 400	20
Toimintaraha yhteensä	658 560	595 840	313 600	1 568 000	25

Myös muiden rahastojen rahoitusta käytetään strategian toteuttamiseen. ESR-varoja haetaan toimintalinjalta 3, Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus, ja erityisesti toimintalinjalta 5 *Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta*. EAKR-varoja haetaan toimintalinjalta 2 *Uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja energian kulutuksen vähentämiseen*. Ykkösakselin alueella monirahastoisuus ja ESR- ja EAKR-rahoituksen toteutuminen myös kaupunkialueilla on erittäin tärkeää. ESR-rahoitusta käytetään kaupunkialueiden kansalaislähtöiseen paikallisen kehittämisen lisäksi maaseutualueiden kehittämiseen sekä koko alueen kattaviin hankkeisiin.

Alustava arvio alueelle haettavasta ESR- ja EAKR-rahoituksesta on noin 1 000 000 euroa ohjelmakauden aikana. Lisäksi tähän sitoutuu kuntarahaa alustavan suunnitelman mukaan noin 200 000 euroa ja yksityistä rahoitusta noin 200 000 euroa. ESR- ja EAKR:n EU-valtio rahoitusta on arvioitu käytettävän pääosin Ykkösakselin molempien kaupunkialueiden Lohjan ja Salon keskusta-alueiden kehittämiseen yhteensä 100 000 euroa vuodessa.

Liiteluettelo

Liite 1	Ykkösakselin maaseutu- ja kaupunkialueet	22
Liite 2	Alustava tieto <i>Tuumasta Teoiksi</i> -paikallisen kehittämissuunnitelman määrällisten tavoitteiden toteutumisesta ohjelmakauden 2007–2013	24
Liite 3	Tulosindikaattorit ja -tavoitteet painopisteittäin	25
Liite 4	Strategian valmisteluprosessi	26
Liite 5	Luonnos Uudenmaan Ely-keskuksen ja Uudenmaan alueella toimivien Leader-toimintaryhmien kumppanuussopimukseksi rahoituskaudelle 2014–2020	28
Liite 6	Luonnos Varsinais-Suomen Ely-keskuksen ja Varsinais-Suomen alueella toimivien Leader-toimintaryhmien kumppanuussopimukseksi rahoituskaudelle 2014–2020	31
Liite 7	Ykkösakselin viestintäsuunnitelma	35
Liite 8	Hankkeiden valintakriteerit	39
Liite 9	Ykkösakseli ry:n säännöt ja yhdistysrekisteriote	40
Liite 10	Hallituksen kokoonpano	47
Liite 11	Kuntien sitoumukset	48

Ykkösakselin maaseutu- ja kaupunkialueet

Ykkösakselin alueen yli 30 000 asukkaan kunnissa yli 15 000 asukkaan keskustaajamia on Lohjalla ja Salossa. Ykkösakseli on sopinut sekä Uudenmaan että Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa että näistä keskustaajamista määritetään kaupunkialueiksi alue, joka vastaa suurin piirtein aluetypologian sisäkaupunkia (kartat 1 ja 2). Syken aluetypologia aineiston mukaan Salon sisemmällä kaupunkialueella on 7934 asukasta ja Lohjan vastaavalla alueella 2858 asukasta, yhteensä 10 792 asukasta. Tarkka maaseutualueen raja on määritetty yhteistyössä kaupunkien kanssa ja kaupunkimaisen keskusta-alueen asukasluku on laskettu tämän rajauksen mukaan. Salossa Meriniityn alue säilyy Ykkösakselin maaseutualueena. Nämä poisrajatut alueet ovat selkeästi urbaania aluetta. Muu keskustan lähialue on kaupungin ja maaseudun välistä vaihtumisvyöhykettä, joka sekä Lohjalla että Salossa käsittää mm. pieniä kirkonkylämaisiä taajamia. Lohjalla poisrajatulla keskusta-alueella on 4 434 asukasta ja Salossa 13 061 asukasta, yhteensä 17 495 asukasta.

Taulukko: Alueen kuntien asukasluvut Syken aluetypologia-aineiston mukaan.

Kunta	sisempi kaupunki-alue	ulompi kaupunki-alue	maaseudun paikallis-keskus	kaupungin kehysalue	kaupungin läheinen maaseutu	ydinmaa-seutu	harvaan asuttu maaseutu	Yhteensä
Karkkila			7639		555	810		9004
Lohja	2858	29374		4626	9508	531		46897
Salo	7934	20002		10543	13383	2549	55	54466
Vihti				21180	7078	32		28290
Yhteensä	10792	49376	7639	36349	30524	3922	55	138657

Lähde: Syke, Kaupunki-maaseutu -luokitus, <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=27212&lan=fi>

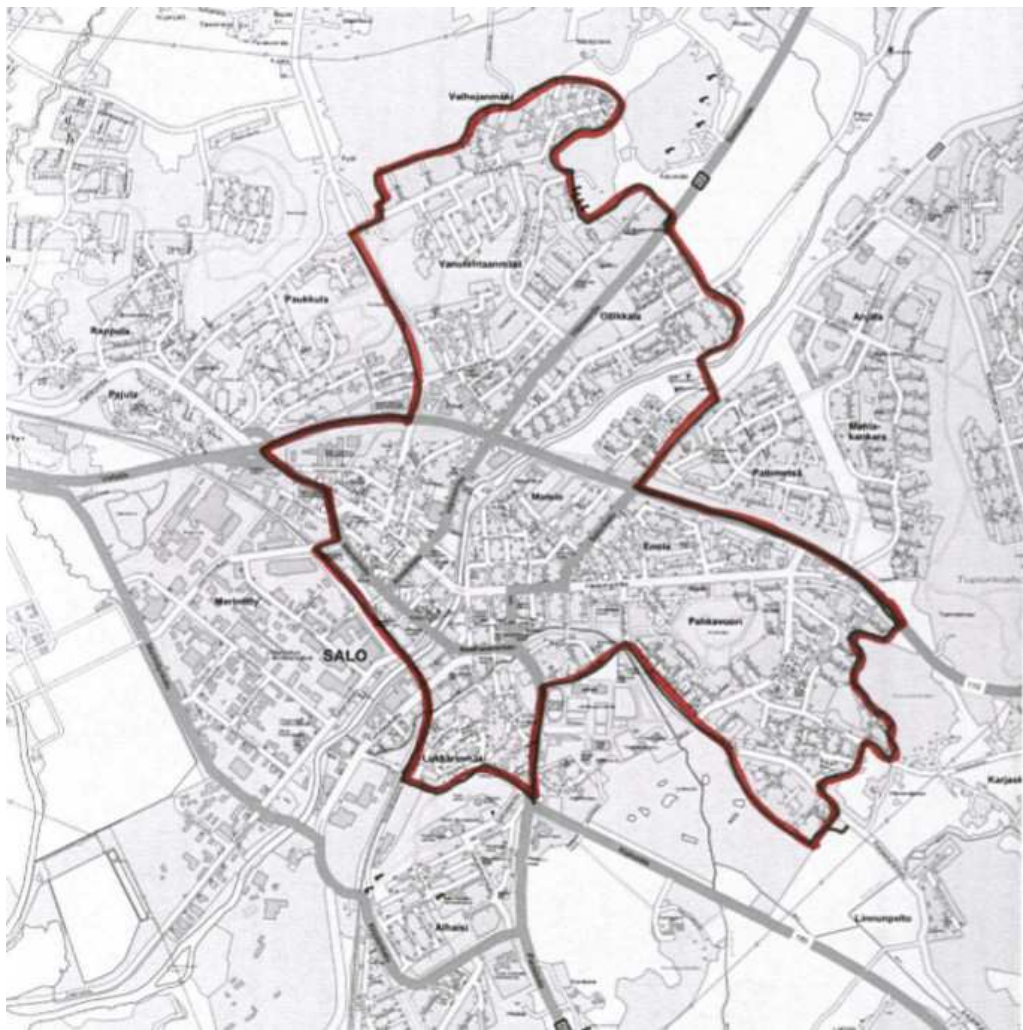
Huom: Ero Syken aluetypologian ja luvun 1 asukaslukujen välillä johtuu eri tilastointiajoista.

Kartta 1: Kaupunki-maaseuturajaus, Lohja (musta viiva)

Kartta 2: Kaupunki-maaseuturajaus, Salo

Alustava tieto Tuumasta Teoksi -paikallisen kehittämissuunnitelman määrällisten tavoitteiden toteutumisesta ohjelmakauden 2007–2013

	Tavoitetaso	Toteuma *)
rahoitettavia hankkeita	200	196
uusia työpaikkoja htv	60	39
<i>joista uusia työpaikkoja naisille htv</i>	32	17,5
säilyviä työpaikkoja htv	50	36,5
<i>joista säilyviä työpaikkoja naisille htv</i>	22	16,25
hankkeen aikaisia työpaikkoja htv	120	22,5
koulutushankkeita	15	4
koulutukseen osallistujia	800	423
koulutuksissa oppilastyöpäiviä	2800	3938
tiedotus- ja aktivointitilaisuuksia	700	35
tiedotus- ja aktivointitilaisuuksiin osallistujia	9500	600
uusia yhteistyöverkostoja	50	50
kansainvälisiä yhteistyöverkostoja	5	3
uusia yrityksiä (yritykset, osuuskunnat, maatilasidonn., elinkeinotoiminn. yhd.)	47	5
kylä- ja mökkitalkkareita	11	1
uusia kyläsuunnitelmia	20	18
uusia kylä- ja asukas yhdistyksiä	10	8
uusia tuotteita	43	10
uusia palveluja	48	77
uusia tapahtumia	40	5
korjattavia rakennuksia	15	34
uusia vetovoimakohteita	5	3
uusia majoituspaikkoja	50	0
uusia matkailureitistöjä tai niiden osia	10	3
kunnostettuja maisema- ja luontokohteita	10	8
kunnostettuja perinnebiotooppeja ha	50	10
uusia kosteikkoja	25	6

*) Tilanne 16.5.2014. Käynnissä olevien hankkeiden osalta arvioitu.

Tulosindikaattorit ja tavoitetasot painopisteittäin

A. Vahvistuva paikallisuus

B. Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä

C. Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yritystoiminta

Tulosindikaattori	Painopiste			Yhteensä
	A.	B.	C.	
Rahoitettujen hankkeiden lukumäärä	110	70	90	270
Teemahankkeiden lukumäärä	3	3	0	6
Alueiden välisten hankkeiden lukumäärä	8	7	3	18
Kansainvälisten hankkeiden lukumäärä	4	2	2	8
Aktivointitilaisuuksiin osallistuneiden määrä, miehet ja naiset yht.				450
- joista alle 35-vuotiaat				80
Uusista tai parannetuista palveluista/ infrastruktuurista hyötyvien maaseudun asukkaiden määrä	150 000	150 000	80 000	380 000
Uusien palvelujen lukumäärä	30	20	40	90
Hankkeessa tehty talkootyö (tuntia)	15 000	10 000	0	25 000
Edellisen lisäksi talkootyö (tuntia), joka ylittää hankkeen kustannukset	4 000	2 000	0	6 000
Syntyneiden työpaikkojen lukumäärä – naiset	5	5	15	25
- joista alle 35-vuotiaita	2	2	5	9
Syntyneiden työpaikkojen lukumäärä – miehet	5	5	15	25
- joista alle 35-vuotiaita	2	2	5	9
Säilytetyt työpaikat/hankkeen vaikutuspiirissä olevat työpaikat	25	25	200	250
Uusien yritysten lukumäärä, miehet ja naiset yht.	3	2	15	20
- joista alle 35-vuotiaat	1	1	5	7
Hankkeen aikana työllistyneet, miehet, naiset yht.	15	15	5	35
- joista alle 35-vuotiaat	8	7	2	15
Koulutettujen määrä, miehet ja naiset yht.	50	250	150	450
- joista alle 35-vuotiaat	10	60	40	110
Järjestetyt tilaisuudet ja tapahtumat, kpl	240	240	20	500
Järjestettyihin tilaisuuksiin ja tapahtumiin osallistuneiden määrä, kpl	4800	4800	400	10000
Ympäristöä parantavat toimenpiteet, kpl	10	25	5	40
Uudet harrastusmahdollisuudet, kpl	30	20	5	55
Rakennetut/kunnostetut/varustetut rakennukset ja rakennelmat, kpl	35	5	10	50
Laaditut ja päivitettyt suunnitelmat (kylä-, maisemanhoito-, hyvinvointi-, kyläkaava jne), kpl	40	20	0	60
Hankkeeseen osallistuvat organisaatiot, kpl	170	130	120	420
- joista yrityksiä	30	20	100	150

Strategian valmisteluprosessi

Ykkösakselin strategian valmistelusta on vastannut Ykkösakselin hallitus. Ykkösakseli ry:n strategian valmistelu käynnistyi keväällä 2012. Varsinais-Suomen alueellinen tulevaisuustyöpaja järjestettiin 26.4.2012 Liedossa. Uudenmaan vastaava tilaisuus oli 11.5.2012 Helsingissä. Varsinais-Suomessa alueellisen ohjelman valmistelun tueksi perustettiin työryhmiä: Ykkösakseli on osallistunut *Paikallinen kehittäminen ja kylätoiminta* -työryhmän toimintaan. Uudellamaalla tehtiin 21.5.- 3.6.2012 kysely, jossa selvitettiin Uudenmaan maaseudun erityispiirteitä ja nykytilaa sekä kerättiin mielipiteitä siitä, miten ja millä perusteilla maaseudun kehittämisresurssit tulisi tulevaisuudessa jakaa (144 vastausta). Ykkösakseli sai oman alueensa vastaukset käyttöönsä (34 vastausta). Maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 paikallisten kehittämisstrategioiden valmistelun ohjeistus saatiin MMM:ltä 11.5.2012.

Valmistelun pohjana on huomioitu kansallisten ja alueellisten ohjelmien sekä tausta-asiakirjojen lisäksi alueen seutukuntien ja kuntien strategioita, ohjelmia ja selvityksiä (luettelo alla). Alueen kylien kyläsuunnitelmia ja toimintaohjelmia on hyödynnetty paikallisten tarpeiden kartoittamisessa.

Alueen kuntien kanssa on strategian tavoitteista keskusteltu syksyllä 2012. Lisäksi Uudenmaan maaseudun kehittämisen nykytilan arviointihankkeessa toteutettiin Uudenmaan kuntien sekä uusyrityskeskusten ja kehitysyritysten kuulemiskierros puhelinhaastatteluin. Kuulemiskierrokselle osallistui jokaisen Uudenmaan kunnan edustaja (kunnanjohtaja tai elinkeinojohtaja) sekä uusyrityskeskusten ja kehitysyritysten edustajia.

Ykkösakselin alueen toimijoille suunnatussa kyselyssä selvitettiin alueen vahvuuksia ja heikkouksia sekä kehittämistarpeita ja tulevan ohjelmakauden painopisteitä. Kysely avautui Ykkösakselin nettisivuilla 12.9.2012. Lisäksi kyselyvastauksia kerättiin alueella järjestetyissä tilaisuuksissa. Vastauksia saatiin syksyn aikana 82 kappaletta. Paikallisten toimijoiden ja alueen asukkaiden keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia pidettiin syksyllä 2012 neljä kappaletta. Tilaisuuksiin osallistui 18.9.2012 Salossa 35 henkilöä, 25.9.2012 Lohjalla 28 henkilöä, 2.10.2012 Karkkilassa 26 henkilöä ja 4.10.2012 Vihdissä 22 henkilöä.

Ykkösakselin strategialuonnos jätettiin MMM:lle 15.10.2012. Luonnos on ollut alueen asukkaiden ja toimijoiden nähtävänä Ykkösakselin www-sivuilla. Lisäksi se lähetettiin sähköpostitse noin 200 paikalliselle toimijalle ja yhteistyökumppanille (mm. kyläyhdistyksille, yrittäjäyhdistyksille, tuottajayhdistyksille, elinkeinoyhtiöille, kunnille, seurakunnille, Lohjan ja Salon aluetoimikunnille) kommentoitavaksi. Strategiaa käsiteltiin Ykkösakselin työryhmissä ja hallituksessa.

Virallisen hauen ensimmäisen vaiheen ohjeistus saatiin 10.4.2013. Kevään 2013 aikana päivitetty strategia jätettiin MMM:öön 14.6.2013.

Syksyllä 2013 Ykkösakseli järjesti kaksi keskustelutilaisuutta alueen kehittämisestä strategialuonnoksen pohjalta: Lohjalla 19.11.2013 ja Salossa 20.11.2013 (yhteensä 58 osallistujaa). Strategian käsittely työryhmissä ja hallituksessa on jatkunut syksyn 2013 ja kevään 2014 aikana. Strategia on ollut nähtävillä Ykkösakselin internet-sivuilla. Kaikilla alueen asukkailla ja toimijoilla on ollut mahdollisuus kommentoida strategiaa. Strategiaa on esitelty alueen kunnille syksyllä 2013 samalla kun haettiin kuntien sitoumukset. Lisäksi strategiaa on esitelty alueen toimijoille ja yhteistyökumppaneille eri yhteyksissä. Strategiatyön yhteydessä on neuvoteltu monien yhteistyökumppanien kanssa yhteistyön kehittämisestä ja tiivistämisestä.

MMM:n palaute strategiasta saatiin 31.10.2013. Syksyn ja kevään aikana on MMM:ltä saatu ohjeistusta strategian viimeistelyyn. Kaupunkien paikallisesta kehittämisestä järjestettiin Lohjan ja Salon kaupunkialueiden toimijoille erilliset tilaisuudet 2.4.2014 ja 9.4.2014. Lisäksi kaupunkialueen toimijoilta kysyttiin kehittämistarpeita sähköpostikyselyllä keväällä 2014.

Leader-ryhmien virallinen haku käynnistyi 25.4.2014. Hakuaika päättyi 10.6.2014

Valmistelussa hyödynnetyt kansalliset, alueelliset ja paikalliset suunnitelmat ja strategiat

Valmistelun pohjana olleet tärkeimmät huomioon otetut kansalliset ja alueelliset ohjelmat sekä tausta-asiakirjat:

- Uudenmaan maakuntaohjelma 2011–2014
- Varsinais-Suomen maakuntaohjelma 2011–2014
- *Voimistuvat kylät – vahvistuvat paikallisyhteisöt* -paikallisen kehittämisen valtakunnallinen ohjelma 2014-2020
- Varsinais-Suomen paikallisen kehittämisen ohjelma 2010–2015
- *Kestävä kyläyhteisö metropolimaaseudulla* – Länsi-Uudenmaan paikallisen kehittämisen ohjelma 2013–2020
- *Voimistuvat Kylät 2010-2014* Tiivistelmä tuloksista ja vaikeuksista
- Varsinais-Suomen saaristo-ohjelma 2012–2014
- Lounais-Suomen ympäristöohjelma 2010–2013
- Yhteinen ympäristömme - Uudenmaan ympäristöohjelma 2020
- Hämeen-Uudenmaan metsäohjelma 2012–2015
- Lounais-Suomen metsäohjelma 2012–2015
- Varsinais-Suomen energiastrategia 2020 (V-S ELYn julkaisu 12/2010)
- Varsinais-Suomen ilmastostrategia 2020
- Varsinais-Suomen matkailustrategian päivitys 2012–2020
- Uudenmaan matkailustrategia 2007–2013
- Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelma
- Varsinais-Suomen pintavesien toimenpideohjelma vuoteen 2015
- Lounais-Suomen pohjavesien toimenpideohjelma vuoteen 2015
- Pro Saaristomeri -ohjelma, vesistöalueiden kehittämisohjelmat
- Suomen merenhoidon kuulemisasiakirja ”Itämeren tila yhdessä paremmaksi”
- Uudenmaan kulttuuristrategia 2015
- Voimaa kulttuuriympäristöstä, Varsinais-Suomen kulttuuriympäristöohjelma 2010–2015, Varsinais-Suomen ELYn julkaisu 5/2011
- *Missä maat on mainioimmat*, Uudenmaan kulttuuriympäristöt, Uudenmaan liiton julkaisu E114 - 2012
- *Metropolimaaseutu asukkaiden kokemana* – nykytilan ja tulevaisuuden toiveet
- Kestävän yhdyskunnan skenaariot 2025 Länsi-Uudellamaalla, *Tulevaisuuden kestävä yhdyskunta* -hankkeen loppuraportin liiteraportti

Valmistelun pohjana on ollut lisäksi laaja joukko alueen seutukuntien ja kuntien strategioita, ohjelmia ja tutkimuksia. Alueen kylien toiveita ja tarpeita on kerätty kyläsuunnitelmista.

Uudenmaan ELY-keskuksen ja Uudenmaan alueella toimivien Leader-ryhmien yhteistyösopimus rahoituskaudelle 2014–2020

Uudenmaan ELY-keskus ja Uudenmaan alueella toimivat Leader-ryhmät ovat sopineet työnjaosta maaseutuohjelman toimeenpanossa rahoituskaudella 2014 - 2020.

Laadukas ja tuloksellinen alueellinen maaseudun kehittämistyö rajallisten resurssien puitteissa edellyttää suunnitelmallisuutta, huolellisesti yhteen sovitettua strategiaa ja toimintaa niin, ettei synny päällekkäistä toimintaa tai väliinputoajia.

Kumppanuussopimus on valmisteltu yhteistyössä ja se on käsitelty maakunnan yhteistyöryhmän maaseutujaostossa.

ELY-keskus ja Leader-ryhmät ovat valmistelleet Uudenmaan alueen maaseudun kehittämisstrategioita yhteistyössä. Uudenmaan ELY-keskus on vastannut alueellisen strategian ja Leader-ryhmät paikallisten strategioiden valmistelusta. Koko maakunnan kattava alueanalyysi on kehittämistyön lähtökohtana.

Linjaukset

Maaseutualue, jolla maaseutuohjelman mukaisia toimia toteutetaan, on määritelty alueellisessa maaseudun toteuttamissuunnitelmassa. Yritystukien osalta on sovittu erilliset aluerajaukset ja rahoituslinjaukset, joita sekä ELY-keskus, että Leader-ryhmät sitoutuvat noudattamaan yritystukien myöntämisessä Uudenmaan alueella.

Linjaukset koskevat tiettyjä toimialoja ja toimenpiteitä, missä esimerkiksi vallitsee kovaa kilpailua. Oaspuolten on myös noudatettava suurta varovaisuutta investointi- ja perustamistuen myöntämisessä paikallisilla markkinoilla toimiville yrityksille. Hanke ja yritystukien arvioimiseksi Leader-ryhmät ja ELY-keskus ovat lisäksi laatineet omat valintakriteerit. Valintakriteerit on yhteen sovitettu asiakkaiden tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi. Rahoituslinjaukset ja valintakriteerit vahvistetaan MYR maaseutujaostossa ja ne tarkistetaan ja päivitetään tarvittaessa vuosittain.

Kehittämishankkeet

Leader-ryhmät suuntaavat toimintaansa kohden kolmatta sektoria, pienyrityksiä ja muita paikallisia ruohonjuuritason toimijoita. Leader-ryhmät myöntävät hanketukea paikallisiin kehittämis- ja investointihankkeisiin. Lisäksi Leader-ryhmät vastaavat erityisesti ohjelmassa esitettyjen paikallisten kylä-, asumisviihtyvyy- ja elämänlaadun parantamishankkeista.

Kehittämishankkeiden valinnassa ELY-keskus suosii laajempia, maakunnallisia kehittämisohjelmakokonaisuuksia, jotka toteutetaan yhteistoiminnassa useiden toteuttajatahojen kanssa.

ELY-keskus rahoittaa ainoastaan poikkeustapauksissa paikallisia kehittämisohjelmia, kuten yleishyödyllisiä investointeja, mikäli ne ovat erityisen merkittäviä maaseudun

kehityksen kannalta. Kaikki julkisen tuen enimmäismäärältään yli 180 000 euron hankkeet käsitellään ja ratkaistaan ELY-keskuksessa.

Yritystuet

Leader-ryhmät rahoittavat oman toiminta-alueensa pieniä ja aloittavia yrityksiä ja ELY-keskuksesta haetaan pääsääntöisesti tukisummaltaan isot yrityshankkeet. Etenkin isommat rakentamista sisältävät hankkeet on syytä ohjata ELY-keskuksen rakennusasiantuntijan käsiteltäväksi. Hakijalla on kuitenkin kaikissa tapauksissa oikeus valita jättääkö hakemuksen Leader-ryhmään tai ELY-keskukseen, eikä vireille tullutta hakemusta voida hallinnollisesti siirtää Leader-ryhmän ja ELY-keskuksen välillä. Väärästä hakemuksen jättöpaikasta on viipymättä ilmoitettava hakijalle, jotta hakija voi hakea tukea uudestaan ilman, että vireilletulopäivä merkittävästi viivästyy.

Yhteistyö ja tiedotus

Yhteistyö ELY-keskuksen ja Uudenmaan alueella toimivien Leader-ryhmien välillä pyritään pitämään mahdollisimman avoimena ja keskustelevana. Yhteistyötä yllä pidetään säännöllisin yhteisin ja kahdenkeskeisin tapaamisoin. Asiakkaiden laadukas neuvonta hankkeen kaikissa vaiheissa on ensiarvoisen tärkeää. Sekä ELY-keskus että toimintaryhmät pyrkivät edistämään yhtenäisten käytäntöjen noudattamista alueella. Etenkin rahoituskauden alussa panostetaan yhtenäisen hakemusvalmistelun saavuttamiseen käsittelemällä yhdessä etenkin tulkinnanvaraiset ja hankalat hakemukset.

Kukin toimija vastaa omasta paikallisesta tiedotuksestaan itsenäisesti.

Maaseutuohjelman yleisestä tiedotuksesta laaditaan yhteinen viestintäsuunnitelma ja mahdollisia tiedotusresursseja pyritään jakamaan ja käyttämään mahdollisimman tehokkaasti, esimerkiksi järjestämällä yhteisiä tiedotustilaisuuksia ja laatimalla yhteistä viestintämateriaalia.

Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry

Maaseudun kehittämissyhistys SILMU ry

Pomoväst rf

Ykkösakseli ry

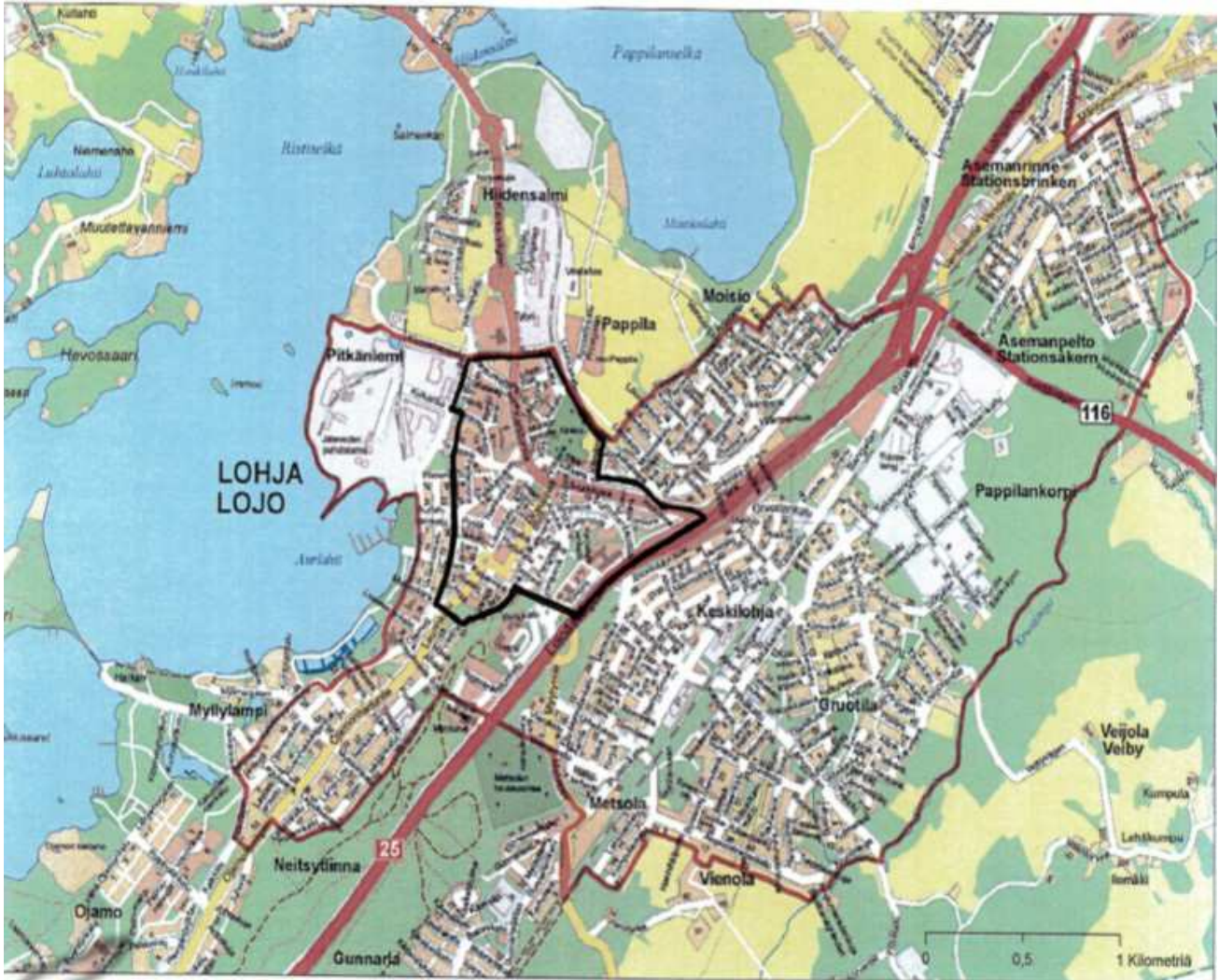
Uudenmaan ELY-keskus

Uudenmaan ELY-keskus

Karttaliite 1: Yritystuen aluerajaus Lohjalla (musta viiva – maaseutualueraja, punainen viiva-yritystukialueraja)

Luonnos. Varsinais-Suomen maaseutujaoston käsittely 28.5.2014

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUKSEN JA VARSINAIS-SUOMEN ALUEELLA TOIMIVIEN LEADER-RYHMIEN KESKINÄINEN YHTEISTYÖSOPIMUS OHJELMAKAUDEN 2014–2020 TOIMEENPANOSTA

1. Yleistä

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa 2014–2020 toteuttavat Varsinais-Suomessa ELY-keskus koko maakunnan alueella ja Leader-ryhmät paikallisesti omilla toimialueillaan. Tällä yhteistyösopimuksella sovitaan ja määritellään ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien keskeisimmät yhteiset toimenpiteet, joiden tavoitteina ovat ohjelman tehokas, vaikuttava ja asiakasystävällinen toteutus.

Sopimuksen luvuissa 3 ja 4 mainitut linjaukset ja rajaukset koskevat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimialueella rahoitettavia toimia.

2. Yritystukien aluemäärittäminen

Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Leader-ryhmät ovat sopineet yhteiset rajaukset, jolla yritystuet kohdistetaan maaseutuohjelman mukaisesti maaseutualueelle. Varsinais-Suomen maaseutualueeksi määritetään koko Varsinais-Suomi lukuun ottamatta Naantalina, Raisiina, Turun, Liedon ja Kaarinan sekä Salon kaupunkitaajama- ja teollisuusalueita (nämä Turun ja Salon seudun tarkemmat aluerajaukset on esitetty karttaliitteissä 1 ja 2). Leader-ryhmät rahoittavat yleishyödyllisiä hankkeita ja yhteistyöhankkeita omalla, kuntien kanssa sovitulla toimialueella.

Yritysten ja organisaatioiden yhteistyöhankkeisiin voi osallistua myös kaupunkirajauksen sisäpuolella olevia yrityksiä ja toimijoita, mm. kaupunki-maaseutuyhteistyön edistämiseksi. Edellä mainitusta rajauksesta poiketen tukea on mahdollista myöntää koko Varsinais-Suomen maaseutualueella ensiasteen elintarvikejalostusta harjoittaville pk-yrityksille.

3. Yritystukien, kehittämissuunnitelman ja yleishyödyllisten investointihankkeiden yhteensovitus

Toimintaryhmillä ja ELYllä on käytössään kaikki hankerahoituksen muodot sekä yleishyödyllisissä hankkeissa että yritystuissa.

ELY-keskus rahoittaa pääsääntöisesti sellaisia yleishyödyllisiä ja elinkeinon kehittämissuunnitelman mukaisia hankkeita, jotka ovat koko Varsinais-Suomen laajuisia tai useamman maakunnan yhteisiä hankkeita sekä lisäksi oman maakunnan kehittämisen kannalta keskeisiä esim. seudullisia hankkeita. Toimintaryhmät rahoittavat pääsääntöisesti oman alueensa tai toimintaryhmien alueiden välisiä hankkeita, joiden julkisen tuen osuus jää alle 180 000 euroa.

ELY-keskuksen kohderyhmänä ovat erityisesti alle 10 htv työllistävät mikroyritykset sekä maataloustuotteiden jatkojalostuksessa myös pk-yritykset investointi- ja kehittämissuunnitelman osalta. Lisäksi myöntövarojen asettamisessa rajoissa voidaan tukea muiden pienten, 10–50 htv työllistävien yritysten kone- ja laiteinvestointeja ja kehittämistoimia (ei kuitenkaan tuotantotilojen

uudisrakentamista tai laajentamista). Leader-ryhmien kohderyhmänä ovat erityisesti 1–5 htv työllistävät ja toimintansa aloittavat yritykset.

4. Valintakriteerit ja maaseudun yritysrahoituksen alueelliset linjaukset

Valintakriteereiden valtakunnalliset ja alueelliset määritykset ovat tässä vaiheessa luonnos- ja suunnitteluvaiheessa ja niitä tullaan edelleen tarkentamaan vuoden 2014 aikana. Ne tulee myös sovittaa yhteen uuden tietojärjestelmän sekä raportointitarpeiden asettamien vaatimusten mukaan. Alueelliset valintakriteerit vahvistetaan MYR:n maaseutujaostossa.

Leader-ryhmät ovat laatineet kukin omat valintakriteerinsä rahoitusvalintojen tekemiseksi paikallisista strategioista. Valintakriteereistä päättää kunkin Leader-ryhmän hallitus ja ne tuodaan tiedoksi myös MYR:n maaseutujaostoon.

Leader-ryhmät ottavat rahoitusvalintoja tehdessään huomioon alueellisen maaseutuohjelman valintakriteerit ja linjaukset, mutta ne eivät sellaisenaan välttämättä sido Leader-ryhmien päätöksentekoa.

Alueellisten ja paikallisten valintakriteereiden ja linjausten muuttamisesta osapuolet tiedottavat toisiaan jo valmisteluvaiheessa.

5. Viestintä

Varsinais-Suomessa otetaan käyttöön ohjelmakaudella 2007–2013 hyväksi koettuja toimintamalleja Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen yhteisen viestinnän toteuttamisessa (esim. yhteinen viestintähanke). Viestinnässä huomioidaan alueen kaksikielisyys.

Rahoitukseen liittyvässä neuvonnassa ja viestinnässä pyritään laadukkaaseen palveluun ja yhdenmukaiseen viestintään. Asiakastiedotuksesta vastaa aina rahoituksen myöntänyt taho (ELY-keskus tai Leader-ryhmä). Yhteisiä koulutus- ja infotilaisuuksia järjestetään erityisesti ohjelmakauden alkupuolella, jolloin tiedonvälitystarve on suurin (uuden kauden säädökset/ohjeet/valintakriteerit/linjaukset, sähköinen tukihaku yms.).

6. Muu yhteistoiminta

ELY-keskus järjestää säännöllisesti Leader-ryhmien henkilöstön ja ELY-keskuksen Leader-rahoitusta käsittelevien henkilöiden yhteistapaamisia, joiden tavoitteena on yhteisten prosessien läpikäyminen ja parantamien sekä tiedonkulun varmistaminen. Tapaamisia järjestetään vuosittain vähintään neljästi.

ELY-keskuksen Leader-yhteyshenkilö osallistuu lisäksi mahdollisuuksien mukaan Leader-ryhmien hallitusten kokouksiin asiantuntijajäsenenä.

7. Sopimuksen muuttaminen ja voimassaolo

Yhteistyömuotoja ja sopimuksen eri kohtia sekä sopimuksen toteutumista tarkastellaan vuosittain ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteisissä tapaamisissa. Sopimusta voidaan muuttaa osapuolten yhteisellä näkemyksellä.

Sopimus on voimassa ohjelmakauden 2014–2020 toimeenpanon päättymiseen saakka.

Turussa x.x.2014

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien puolesta:

Pia Poikonen, tj
Varsin Hyvä ry

Taina Sainio, tj
Varsinais-Suomen jokivarsikumppanit ry

Emil Oljemark, tj
I Samma Båt – Samassa Veneessä ry

Ulla Kallio, tj
Maaseudun kehittämissyhdystys Ravakka ry

Maarit Teuri, tj
Ykkösakseli ry

X.X. johtaja
Varsinais-Suomen ELY-keskus

